
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Oliver Oliveros, Ainara; Camacho Clavijo, Sandra, dir. La percepció d'aliments per la descendència major d'edat. 2024. (Grau de Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/303113>

under the terms of the license

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

LA PERCEPCIÓ D'ALIMENTS PER LA **DESCENDENCIA MAJOR D'EDAT**

Autora: AINARA OLIVER OLIVEROS

Tutora: SANDRA CAMACHO CLAVIJO

TREBALL DE FINAL DE GRAU DE DRET

CURS 2023-2024

La percepció d'aliments per la descendència major d'edat

I.	Introducció.....	6
II.	Concepte, caràcters i fonament.....	7
	2.1 Concepte.....	7
	2.2 Caràcters.....	7
	2.2.1 Legal.....	7
	2.2.2 Personalíssim.....	8
	2.2.3 Irrenunciable.....	8
	2.2.4 Intransmissible.....	8
	2.2.5 Imprescriptible.....	8
	2.3 Fonament.....	9
III.	Els pressupostos del dret d'aliments dels fills majors d'edat.....	9
	3.1 Plantejament.....	9
	3.2 Previsions legislatives.....	11
	3.2.1 Codi civil.....	11
	3.2.2 Codi civil català.....	13
	3.3 Legitimació i casos en les que es pot sol·licitar la pensió.....	15
	3.3.1 El fill major d'edat i el progenitor amb el qual conviu han abandonat el domicili familiar per a traslladar-se a un altre diferent.....	15
	3.3.2 El fill major d'edat està cursant estudis en una altra ciutat o país diferent on es troba el domicili familiar.....	16
	3.3.3 El fill major d'edat ha deixat de conviure amb el progenitor demandant en el curs del procediment.....	16
	3.3.4 El fill major d'edat conviu amb altres persones o familiars.....	16
	3.3.5 El fill major d'edat es troba intern en algun centre.....	17
	3.3.6 El fill major d'edat que es va independitzar torna al domicili familiar després de quedar-se en desocupació.....	17

3.3.7	El fill major d'edat que té discapacitat.....	17
3.4	La limitació temporal de la pensió del fill major de edat.....	18
3.5	Qüestions relacionades amb la fixació de la pensió alimentaria.....	19
3.5.1	Quantia.....	20
3.5.2	Pagament.....	21
3.6	Causas d'extinció.....	21
IV.	La interpretació jurisprudencial dels pressupòsits legals en els casos en els que l'alimentista es major d'edat.....	24
V.	Conclusions.....	29
VI.	Bibliografia.....	32
VII.	Jurisprudència.....	35
VIII.	Annex	39

Abreviatures utilitzades

AP	Audiència Provincial
art.	Article
arts.	Articles
Cc	Codi Civil
CCCat	Codi Civil Català
CE	Constitució Espanyola
etc.	Etcètera.
Nº	Número
p.	Pàgina
pp.	Pàgines
ex.	Exemple
S	Sentència
SAP	Sentència de la Audiència Provincial
STS	Sentència del Tribunal Suprem
ss.	Següents
TS.	Tribunal Suprem
STSJ	Sentència del Tribunal Superior de Justícia
CGPJ	Consell General del Poder Judicial

La percepció d'aliments per la descendència major d'edat

I. Introducció

Quan en un matrimoni es pren la decisió d'iniciar el procediment de separació, nul·litat o divorci, tenint fills en comú, els pares tenen el deure legal de continuar complint amb les seves obligacions com a progenitors. Entre aquestes obligacions es troba el deure de prestar aliments i la determinació d'una pensió alimentària en favor dels fills, sempre que existeixi una situació de necessitat. La regulació necessària per al sorgiment del dret alimentós difereix en el cas de fills menors i majors d'edat. Com veurem, aconseguir la majoria d'edat no és causa automàtica d'extinció, amb el que podem trobar alimentistes en edat adulta rebent aquesta pensió alimentària. Per tant, en aquest treball, ens centrarem en els fills majors d'edat i els requisits essencials per a l'establiment del dret alimentari, destacant i analitzant, la legitimació i casos en les que es pot sol·licitar la pensió.

Perquè neixi tal dret és imprescindible la concurrència d'unes circumstàncies, ja que, no es tracta d'una obligació merament incondicional. Aquí entra en joc, com a tema molt actual, la necessitat d'imposar una limitació temporal sobre aquesta obligació d'aliments que també comentarem. Ni el Codi Civil Estatal ni el de Catalunya, no estableix una edat màxima com a límit a aquest deure, veurem que són els Tribunals els que estan decidint sobre el seu cessament en funció de les circumstàncies personals dels alimentistes.

L'estudi de la percepció d'aliments per part de la descendència major d'edat contribuirà a l'enteniment i anàlisi de les normatives vigents, concretament el Codi Civil i el Codi Civil Català, identificant possibles llacunes legals i àrees de millora en el sistema jurídic. A més, es proporcionarà recomanacions i propostes que ajudin a abordar de manera més equitativa i justa aquesta qüestió en el marc legal. Però, sobretot, analitzare la jurisprudència i com es pronuncien els tribunals sobre els supòsits.

La combinació d'anàlisi jurídica, ètic, social i econòmic permetrà una aproximació integral a un tema de gran rellevància en l'àmbit jurídic contemporani.

II. Concepte, caràcters i fonament

2.1 Concepte

El Tribunal Suprem ha declarat que un el deute alimentós es defineix com una obligació d'aliments de l'indispensable per a cobrir totes les seves necessitats peremptòries. En aquest sentit, l'obligació alimentosa, s'ha d'entendre com el TS l'ha definit, *“un deure imposat a una o diverses persones d'assegurar la subsistència d'una altra o unes altres, i suposa la conjunció de dues parts, una creditora que té el dret a exigir i rebre aliments i l'altra deutora que té el deure moral i legal de prestar-los, amb la particularitat que el primer, ha de reunir, hipotèticament, la condició de necessitat i requisits establerts i el segon posseir els mitjans i béns aptes per a tendir el deute.”*¹

Per tant, entesa l'obligació d'aliments entre parents, en la qual es vincula a un o diversos deutors, amb un o diversos creditors o titulars del dret d'aliments, que són progenitors d'aquells, normalment, i als quals s'han de proporcionar tot el que sigui necessari per a la satisfacció de les seves necessitats vitals.

Aquesta relació d'obligació pot tenir a la seva causa en un contracte, negoci jurídic o testament, segons l'art. 153 del CC, o segons la CE, en l'art. 39.3, respecte a les obligacions de pares a fills.

Aquest dret esta regulat en el Codi Civil dels articles 142 al 153, i en els articles 237-1 al 237-14 al CCCat. D'ells es desprèn l'obligació legal i reglada d'aquests, de limitant la concurrència del parentiu, com a pressupost subjectiu, la necessitat de l'alimentista i la possibilitat de l'alimentació, com a pressupost objectiu. En conclusió, l'obligació d'aliments, es la prestació d'una suma obligacions que es basa en el principi de solidaritat familiar amb fonament de la norma constitucional, que proclama el deure d'assegurar pels poders públics, la protecció social, econòmica i jurídica de la família.

2.2 Caràcters²

2.2.1 Legal

L'obligació de aliments està fixada, imposada i regulada per la llei sense la intervenció en ella el principi d'autonomia de la voluntat.

---

¹ STS n° 267/1991, de 13 d'abril 1991 (RJ 1991, 2685)

² Clasificació extreta de Tortajada Chardí, Pablo. (2023): *L'Obligació d'aliments: criteris jurisprudencials*. Madrid: Reus Editorial.

2.2.2 Irrenunciable

Com a disposició legal, s'estableix de manera imperativa l'obligació d'aliments, les parts no poden realitzar cap pacte de renúncia³ en aquest aspecte, de la mateixa manera que no es podrà establir, cap condició.

2.2.3 Personalíssim

El caràcter personalíssim de l'obligació d'aliments és innegable, quan deriva de vincles de consanguinitat i de la relació de filiació. El caràcter evident d'aquesta declaració personal es desprèn de la pèrdua o extinció de l'obligació alimentosa, en els supòsits de mort de l'alimentant o alimentista que ve recollides com una de les causes d'extinció.⁴ En alguns casos, la prestació exigible i reclamada té naturalesa patrimonial i es comporta com una obligació ordinària sobre la qual es pot transferir i és prescriptible.⁵

2.2.4 Intransmissible

Davant el caràcter personalíssim, deriva la impossibilitat de transmetre el dret a tercers, o fins i tot l'admissió de la renúncia. L'art. 151 CC preveu expressament la denegació i la prohibició de la cessió i de la transmissió del dret dels aliments. I afegeix en un apartat que "*tampoc poden compensar-se amb el que l'alimentista degui al que ha de prestar-ho*". No obstant això, es possible compensar i renunciar a les pensions alimentàries atretes i transmetre's a títol oneros o gratuït el dret a demandar-les. El pacte pel qual s'estableixi algun tipus de transacció estarà subjecte a la possibilitat de revisió judicial.

2.2.5 Imprescriptible

A conseqüència del caràcter irrenunciable de l'obligació d'aliments, es disposa de la imprescriptibilitat.⁶ L'obligació d'aliments no prescriu. No obstant això, sí que es proclama la prescripció, sobre les accions per a exigir el compliment de la pensió alimentària, pensions d'aliments vençudes i no satisfetes, ja que en virtut del que es preveu en l'art. 1966.1 CC prescriuen al cap de 5 anys, i a Catalunya als 3 anys segons el art. 121-21 CCCat. S'ha de tenir en conta la bona fe. Per exemple, la STS nº 634/2018, 14 de

---

³ A major infor fins i tot es recull en l'art. 166 CC la prohibició de renunciar als pares als drets dels fills, amb unes certes excepcions, si bé, amb la necessària i prèvia autorització del jutge i audiència del Ministeri fiscal.

⁴ Establert a l'article 150 del CC i 237.13 del CCCat

⁵ Ex: SAP Salamanca nº30/2014, 13 de febrer de 2014. ECLI: ES:APSA:2014:26

⁶ Martin Lopez, M.T.: Problemàtica entorn de la pensió alimentosa. *Revista de Dret de Família*, 2013, núm. 61

novembre 2018, renega l'acció, per haver transcorregut 20 anys des de el moment en el que s'havia d'haver demanat la percepció en concepte d'aliments.⁷

2.3 Fonament

Per analitzar l'obligació d'aliments des d'una perspectiva i criteri jurisprudencial, hem de portar a col·lació la STS n° 742/2013, 27 de novembre 2013, on el tribunal detalla la diferent naturalesa que existeix entre l'obligació d'aliments entre parents i l'obligació d'aliments als fills. Conformava el valor referencial del principi de solidaritat familiar, enfront d'un contingut bàsic, derivat directament de la relació de la filiació,⁸ salvaguarda de la vida de l'alimentista i assistència més àmplia que s'estén, estén o no en situació de necessitat, a les despeses que ocasiona el desenvolupament de la personalitat del menor (10 CE i 154.2 CC). En aquest aspecte, Díez Picazo⁹ incideix i comparteix el fonament de la institució en la solidaritat familiar.

III. Els pressupostos del dret d'aliments dels fills majors d'edat.

3.1 Plantejament

En relació amb la pensió alimentària, hi ha certes diferències entre els fills majors i menors. En aquest treball com ja hem comentat al inici, ens centrem en els fills majors d'edat. Tot i això, abans m'agradaria fer un petit aclariment i resum de les principals diferències entre tots dos grups. La principal distinció radica en el fet que, en aconseguir la majoria d'edat, cessa la pàtria potestat, la qual cosa resulta en un tractament diferenciat cap als fills majors.

Una de les principals diferències es troba en l'extensió de l'obligació de la prestació d'aliments. És important destacar, que l'extinció de la pàtria potestat no implica l'extinció automàtica de la pensió alimentària.¹⁰ L'article 154 del CC estableix l'obligació de proporcionar aliments als fills menors d'edat, considerant aquesta obligació com a inexcusable, imperativa, indefugible, incondicional e inherent a la filiació. Aquesta obligació persisteix per als pares de fills menors fins i tot, si no ostenten la pàtria

---

⁷ STS n°634/2018, 14 de novembre 2018 (RJ 2018, 5164)

⁸ Segons l'art. 39.3 de la CE i 110 del CC.

⁹ DIEZ – PICAZO, L., GULLÓN.: *Sistema de derecho civil, volumen IV, Derecho de familia*, Tecnos, Madrid, 2018, pp. 42-44.

¹⁰ SAP Madrid n°160/2020, 17 de juny 2020. ECLI: ES:APM:2020:6772

potestat.¹¹ En canvi, quan els fills obtenen la majoria d'edat, l'obligació alimentosa no és absoluta ni imperativa i es dur a terme pels tribunals l'establiment d'un límit temporal a les pensions alimentàries.

Pel que fa a l'extinció de la pensió, l'article 152.2 del CC estableix que, quan l'economia de l'obligat al pagament es vegi disminuïda fins a posar en perill la seva pròpia subsistència, cessarà la seva obligació, mentre que per als fills menors aquesta extinció no és aplicable, excepte algunes excepcions molt puntuals.

D'altra banda, un aspecte important es que la pensió dels fills majors està justificada i necessita uns requisits específics: mentre convisquin en el domicili familiar sense ingressos propis (Art. 93.2 CC) o continuïn amb la seva formació (Art. 142 CC), els quals han de ser reals i comprovables. Aquests requisits no són exigibles als menors d'edat.

Una altra diferència rellevant és l'assignació de l'ús de l'habitatge familiar en casos de separació o divorci contenciós. En aquests casos, és comú atribuir l'ús de l'habitatge familiar als fills menors i al progenitor custodi. No obstant això, per als fills majors d'edat, el TS considera que la majoria d'edat constitueix un canvi substancial de circumstàncies que invalida l'atribució.

Per tot això, com diu Marín García de Leonardo, T., es pot afirmar que el règim jurídic dels majors d'edat serà diferent en comparació amb els fills menors.¹²

Exposades algunes de les diferències existents, la decisió del TS en la STS nº 325/2012, 30 de maig 2012, afirma i estableix el principi d'igualtat de tracte i de condicions per als nens que pateixen determinades discapacitats amb els menors d'edat perquè puguin ser cuidats i per ser el seu interès el més necessitat de protecció. Els fills majors d'edat amb aquesta condició estan inclosos en l'actual article 96.1 del CC. Els comentaris a aquesta qüestió han de començar fent referència a l'entrada en vigor de la Llei núm. 8/2021, de 2 de juny.¹³ Aquesta nova normativa introdueix un canvi radical suprimint les sentències de incapacitació i mantenint en tot moment la capacitat jurídica de les persones discapacitades, i estableix que seran privades dels drets de paternitat ampliats, el que denominem la pàtria potestat prorrogada i de la restauració dels drets de paternitat, la pàtria potestat rehabilitada. Per tant, des de l'entrada en vigor de la llei, els fills majors

---

¹¹ Segons el que s'estableix en l'article 110 del CC.

¹² Marín García de Leonardo, T. (1999). *Règim jurídic d'aliments de fills majors d'edat*. Tirant lo Blanch, València, p. 16.

¹³ Llei núm. 8/2021, de 2 de juny, de reforma de la legislació civil i processal per a fer costat a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.

d'edat amb discapacitat deixaran de ser equiparats als menors i estaran en igualtat de condicions amb la resta d'adults amb certes especialitats.

3.2 Previsions legislatives

La pensió d'aliments és una obligació tant legal com moral imposada als pares. La paraula aliments en la seva accepció jurídica abasta aquelles pretensions indispensables per al manteniment i el desenvolupament de la vida d'una persona. La pensió s'estableix amb la finalitat de satisfer les necessitats dels seus fills.

Durant una separació o divorci, és vital vetllar per la cura i el benestar dels fills. El divorci dissol el vincle matrimonial, però no la família. Aquest és un punt que el legislador ha volgut remarcar a l'art. 92 CC, que diu *“la separació, la nul·litat i el divorci no eximeixen els pares de les seves obligacions envers els seus fills”*.

Si bé això és cert, hem de tenir en compte que la pensió alimentària inclou ambdós progenitors, ja que es tracta d'una obligació derivada de la relació paternofillial i no d'una vinculació existent entre els progenitors, i així s'estableix al art. 108 CC.

Pel que fa al règim jurídic, les obligacions envers els fills majors, es recolza en l'obligació entre parents establertes de l'article 142 fins al 153 del CC. L'obligació de alimentar als fills està contemplada també per la CE en l'art. 39 que reforça la protecció de la família com un principi d'ordre públic. D'altra banda, com es un dret dels alimentistes, igualment està protegit i regulat tant en l'àmbit europeu en el Reglament (CE) N°4/2009 del Consell, de 18 de desembre de 2008¹⁴; i Protocol de la Haia de 23 de novembre de 2007¹⁵; com en l'àmbit internacional en el Conveni sobre l'obtenció d'aliments a l'estranger elaborat en el si de les Nacions Unides, el 20 de juny de 1956, a la ciutat de Nova York per aquells supòsits en els quals l'alimentant resideixi a l'estranger i els alimentistes puguin veure satisfet el seu dret.

3.2.1 Codi Civil

Aquesta obligació, que troba el seu fonament en el principi de solidaritat familiar, és recíproca entre cònjuges, entre pares i fills, tal com estipula l'article 143 CC. Aquest

---

¹⁴ Reglament (CE) N°4/2009 del Consell, de 18 de desembre de 2008, relatiu a la competència, llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions i la cooperació en matèria d'obligacions d'aliments

¹⁵ Protocol de la Haia de 23 de novembre de 2007, sobre la Llei aplicable a les obligacions alimentoses

principi té com a finalitat que els fills puguin tenir una vida digna, dret fonamental de tot ciutadà establert en l'art. 10 CE.

Per això, l'obligació d'aliments hem d'entendre-la des de la perspectiva de l'existència d'una necessitat per part d'un o d'altres, al costat de la possibilitat de satisfer-la per part de l'un o els altres, i tots dos pressupostos donaran lloc al naixement d'aquesta obligació. Es denominarà «alimentista» al creditor dels aliments i «alimentant» al deutor d'aquests. Com la finalitat d'aquesta obligació és aconseguir una protecció familiar, ha arribat a qualificar-se com una obligació personal i no patrimonial, però amb una projecció econòmica i assistencial.

El nostre CC no defineix, el concepte com a tal d'aliments, però assenyala quin és el contingut en l'art. 142 CC i ens diu que són aliments tots aquells mitjans necessaris per a la subsistència de qualsevol persona. Es refereix als manteniments relacionats amb l'alimentació, habitació, vestit, assistència mèdica. Afegeix també les despeses d'embaràs i part. Aquest sosteniment de la família és al qual fa referència el terme de càrregues del matrimoni, com diu Díez-Picazo i Gullón¹⁶, *"el sosteniment és un terme ampli que abasta multitud de facetes, no només l'alimentosa en l'ampli sentit de l'article 142, sinó també el que ha de comprendre's dins d'una raonable gestió de l'economia domèstica"*.

D'aquesta manera, sembla comprensible pensar que el relatiu als aliments regulats en l'article 142 del CC constitueix un mínim, és a dir, un límit i que, per tant, és extensible. A més, l'obligació d'aliments queda sotmesa a la limitació prevista en art. 142.2 CC, de manera que només durarà mentre es mantingui la situació de necessitat o no hagi acabat la formació del fill per causa que no li sigui imputable.

Després d'observar la regulació general del CC, actualment es planteja una situació de vital importància i és el contingut del paràgraf segon de l'article 93 del CC¹⁷, perquè, a conseqüència del mateix, s'estableix i s'autoritza la possibilitat d'acordar una pensió alimentària a favor dels fills majors d'edat, sempre que es donin els requisits de convivència en el domicili familiar, manca de recursos o ingressos propis. Ara bé, l'obligació de manutenció de la prestació d'aliments que han d'abordar els progenitors als fills majors d'edat, no neix de la norma regulada en el paràgraf segon de l'article 93 del Codi Civil, però aquesta obligació té prioritat i es regula. Tal obligació cobrava existència

---

¹⁶ DÍEZ-PICAZO, L. i GULLÓN, A. (1983). *Sistema de Dret Civil*, vol. IV, Tecnos, Madrid, p. 188.

¹⁷ Introduït per la Llei 11/1990, de 15 d'octubre, sobre reforma del Codi Civil, en aplicació del principi de no discriminació per raó de sexe.

amb anterioritat i és regulada en l'article 142 i ss. del CC, qüestió atesa per nombroses AP, en entendre que el paràgraf segon del precepte que anem assenyalant en aquestes línies no podia tenir una naturalesa judicial, sinó havia de ser instada per les parts en el procés.

Per a poder entendre d'un millor mode el precepte assenyalat (art. 93 CC), s'ha de tenir en compte que l'obligació d'aliments sorgeix de l'existència de la necessitat de subsistència d'aquella persona que ostenta el dret a percebre aquests aliments; però l'abonament dels mateixos no es produeix fins que no s'inicia un procés judicial encaminat a això. Per tant, per a l'obligació d'aliments s'hauran de dur a terme les accions oportunes per arribar al judici corresponent i el jutge decidirà amb la seva corresponent sentència. No obstant això, després del canvi normatiu que va reformar l'art. 93 del CC, aquest legitima al progenitor, que conviu amb els majors d'edat per a poder sol·licitar l'obligació d'aliments sempre que visqui amb el fill major d'edat i aquest tingui manca d'ingressos. El TS¹⁸ justifica i atorga legitimació tant al fill major d'edat i al progenitor amb el qual conviu el fill major d'edat, tot i que en el mateix no es reuneix la condició ni de beneficiari de la pensió d'aliments ni d'obligat a prestar-los segons la jurisprudència.

Com ja hem comentat, l'article 142 del CC regula el contingut adequat dels aliments i el defineix, per la qual cosa podem considerar que aquesta normativa només cobreix el contingut o concepte d'aliment en sentit estRICTE i com a tal i, no obstant això, seria l'article 146 del mateix text legal el que esmenta un contingut ampli d'aliments en entendre que solament és necessària l'existència d'una proporció entre les necessitats i el cabal, la qual cosa pot ser molt extens en nombrosos supòsits, i per això es generarien unes necessitats àmplies si el cabal també ho és.

3.2.2 Codi civil Català

La normativa vigent a Catalunya referent a la regulació dels aliments es troba actualment estipulada en la Llei 25/2010, de 29 de juliol.¹⁹

Aquesta regulació abasta els articles 237-1 al 237-14 del CCCat, als quals s'ha d'agregar com a contingut inherent a la potestat parental, tal com s'estableix en l'article 236-17 del CCCat, la disposició sobre la prestació d'aliments en el seu sentit més ampli. L'art.

---

¹⁸ Ex: STS n° 411/2000, sentència de 24 d'abril 2000. (TOL 8244662)

¹⁹ Llei 25/2010, de 29 de juliol, del Llibre Segon del Codi Civil de Catalunya (CCCat), que tracta sobre la persona i la família.

237-1 del CCCat proporciona una definició de l'obligació alimentària, precisant el seu abast. La distinció respecte a la definició contemplada al CC radica fonamentalment en el canvi substancial del terme "manteniment" per "sustento", així com en la substitució del terme "habitació" per "habitatge", modificacions de caràcter poc rellevant. Així mateix, en el CCCat no s'inclou cap referència a la relació de les despeses d'embaràs i part, com sí ho fa l'article 142 del CC.²⁰

Igual que en el CC, en el CCCat s'especifiquen les persones obligades respecte a la prestació alimentària. En aquest sentit, l'article 237-3 del CCCat estableix una exempció per a aquelles persones que comptin amb el reconeixement de discapacitat, excepte en els casos en què es prevegi que les seves capacitats excedeixin les seves necessitats futures, prenent en consideració el grau de discapacitat.

Pel que fa al dret per a reclamar aliments, el CCCat únicament reconeix aquest dret a la persona mateixa, o en defecte d'això, al seu representant legal, així com a l'entitat pública o privada que l'aculli, sempre que la necessitat no sigui atribuïble a una causa imputable. És de destacar que l'article 237-5 del CCCat que estableix que no es poden reclamar aliments retroactius amb anterioritat a la data de la reclamació, sigui judicial o extrajudicial. L'article 237-6 del CCCat estableix l'ordre de prioritat per a les reclamacions, concentrant l'atenció en l'article 237-7 del CCCat en els casos de pluralitat tant de persones obligades com de reclamacions, conforme s'estableix en l'article 237-8 del CCCat.

És important ressaltar la rellevància de la STSJ de Catalunya n°53/2021, 3 de novembre de 2021, la qual consolida la doctrina extreta de diverses sentències i aborda temes com el procés de determinació i quantificació dels aliments (segons el que es disposa en l'article 237-9 del CCCat), així com el principi de proporcionalitat entre la necessitat de l'alimentista i la capacitat de l'alimentant. L'article 237-9 del CCCat contempla la facultat de les parts per a establir, entre altres aspectes, la base d'actualització anual de la quantia alimentària. Segons la jurisprudència a Catalunya, a l'hora d'establir l'import de la pensió alimentària, juntament amb els elements bàsics i principals del seu contingut, alimentació, roba, vestit i transport, es tindran en compte altres aspectes adequats a les circumstàncies del cas, com es per exemple en algun cas la despesa de la matrícula escolar,

---

²⁰ Comparteixo tal com exposa: LUCAS ESTEVE, A.: Dret civil Català Volum II. Persona i família, JM Bosch, Barcelona, 2012, p.565, igual que Tortajada Chardí, Pablo. (2023): L'Obligació d'aliments: criteris jurisprudencials. Madrid: Reus Editorial, p.93).

SAP Barcelona nº 185/2015, 16 de març de 2015. En aquest cas d'àmbits d'estudis i de formació hi ha certes obligacions, entre elles la de comunicar a l'alimentant l'evolució acadèmica de l'alimentista, complint amb l'obligació legal de l'art. 237-9.2 CCCat.

Així mateix, l'article 237-10 proporciona directrius per al compliment de l'obligació alimentària, especificant que aquesta pot ser satisfeta mitjançant pagaments en diners i mensualitats anticipades. Cal destacar que no procedeix la devolució de la pensió corresponent al mes en què es produeix la defunció de l'alimentant.

En relació amb les característiques inherents al dret alimentari, l'art. 237-12 del CCCat estableix el seu caràcter irrenunciable, intransmissible i inembargable, així com la impossibilitat de ser objecte de compensació, transacció o renúncia, entre altres aspectes.

Finalment, s'introdueix un avanç quant a les causes d'extinció de l'obligació alimentària, contemplades en l'article 237-13 del CCCat. Aquest apartat no sols aborda les causes d'extinció de caràcter comú, sinó que també fa referència a les situacions habituals relacionades amb la defunció de l'alimentista.

3.3 Legitimació i casos en les que es pot sol·licitar la pensió²¹

3.3.1 El fill major d'edat del progenitor, amb el qual conviu a l'abandonar el domicili familiar per a traslladar-se a un altre diferent.

La jurisprudència ve resolent la qüestió en favor de la fixació de la pensió alimentària del fill major d'edat, ja que es compleix tant en el domicili conjugal pròpiament dit amb qualsevol dels progenitors, amb qui romanguí, pel fet que els determinants que per falta d'autonomia, es veuen obligats a conviure amb un progenitor.

La SAP de Cantàbria, 27 de novembre de 2008, aborda i es constitueix jurisprudència d'importància sobre qüestió, arribant a la conclusió, que és la circumstància que la filla major d'edat convisqui amb el seu pare amb un domicili diferent del qual va constituir l'habitatge familiar no és obstacle perquè es fixi a càrrec de la mare i dins del procediment de divorci, una pensió alimentària per a aquella. També ho veiem en la SAP de Madrid, 16 de desembre de 2005 raonant que el domicili patern ha de considerar-se familiar a l'efecte del 93.2 CC.

---

²¹ Classificació extreta de: Pérez Martín, Antonio Javier. (2022) *Pensions alimentàries: Fixació de la pensió*. Vol 1. Còrdova : Editorial Lexfamily.

3.3.2 El fill major d'edat que està cursant estudis en una altra ciutat o país diferent on es troba el domicili familiar

Tot i que el fill no convisqui en el domicili familiar durant el curs acadèmic i torni exclusivament en vacances, festius o permisos, entén la jurisprudència que aquesta absència del domicili està justificada i, per tant, procedeix la fixació d'aliments. Això ho veiem per exemple en la STS nº291/2020, 12 de juny 2020, on encara que el fill vivia fora del domicili per motius acadèmics en el domicili de l'àvia materna, i la mare té la legitimació per a sol·licitar la pensió.²²

Ara bé, no podem confondre'ns en aquest sentit. Per exemple és la STS nº 156/2017, 7 de març 2017 en la qual els fills viuen a l'estranger per motius universitaris, i no es queda acreditada en la seva deguda forma de voluntat d'autoritzar a un dels seus progenitors per a sol·licitar la pensió per a ells. Ells no es troben en una situació de convivència familiar monoparental, sinó que dirigeixen tots dos la seva direcció, autonomia i organització de vida. Llavors en aquest cas no estaran legitimats cap dels progenitors perquè no es dona aquesta situació de monoparentalitat ni s'acredita la convivència, estaran ells, com a fills, legitimats.

3.3.3 El fill major d'edat ha deixat de conviure amb el progenitor demandant en el curs del procediment.

Pot succeir que inicialment el fill aquest convivint amb un progenitor i que després de presentar la demanda, ell posteriorment decideixi anar-se'n a viure independentment o amb l'altre progenitor. La resposta a aquesta situació ens la dona el TS entre altres en la STS nº 407/2018, 29 de juny 2018 que diu que si durant el procés el fill abandona el domicili no podrà fixar-se una pensió amb legitimació del progenitor. En el cas que s'anés a conviure amb l'altre progenitor, per aquest rebre la pensió alimentosa, haurà d'iniciar de nou el procés, perquè en l'execució del procés dut a terme no es pot introduir en tractar-se d'una pretensió nova en una fase processal inadequada.

3.3.4 El fill major conviu amb altres persones o familiars

En principi ja no concorre el requisit de convivència amb el progenitor. No obstant això, encara que el fill convisqui amb uns familiars no pot concloure's que hagi deixat de

---

²²Altres ex: SAP Madrid nº914/2016, 16 de desembre 2016 ECLI: ES:APM:2016:16972/ SAP Segòvia nº 122/2013, 13 de setembre 2013 ECLI: ES:APSG:2013:268 o SAP València nº 863/2016, 17 de novembre 2016. ECLI: ES:APV:2016:3644

conviu permanentment amb el progenitor que sol·licita a favor seu la pensió, s'entén que és una convivència normalment merament ocasional i no com a residència permanent. Com el cas de SAP de Sevilla, 15 d'octubre de 2017, en la que la filla està vivint alguns dies amb el nuvi, aquesta convivència s'entén merament ocasional i no com a residència permanent de la filla.

3.3.5 El fill major d'edat que es troba intern en algun centre

En principi, el criteri majoritari utilitzat pels tribunals i jutjats en aquests casos és no reconèixer la legalitat i legitimació de la reclamació d'aliments dels pares. Com per exemple a la SAP Barcelona nº 417/2009, 9 de juliol 2009.

3.3.6 El fill major d'edat que es van independitzar i torna al domicili familiar després de quedar-se en desocupació

Partint del fet que el fill va aconseguir la independència financera i econòmica i que en el seu moment va abandonar el domicili familiar amb la capacitat de mantenir-se ell només, en aquest cas, rarament els tribunals els legitimen la sol·licitud de la pensió a algun dels progenitors i menys, pot resoldre's en un procediment matrimonial dels seus pares.²³

3.3.7 El fill major d'edat que té discapacitat

En relació amb el tema de la pensió cap als fills amb discapacitat, és necessari fer referència a la Llei 8/2021, de 2 de juny.²⁴ Aquesta legislació introdueix un canvi significatiu en eliminar la sentència d'incapacitació, mantenint en tot moment la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat. Prèviament, sorgia un problema processal quant a si la pensió alimentària per als fills majors d'edat amb discapacitat havia de ser establerta pel tribunal encarregat del procediment de divorci o pel tribunal que tramitava el procés d'incapacitació. En el cas, de no tractar-se com a conseqüència d'un procediment de divorci, es farà mitjançant el tribunal encarregat de jutjar la capacitat.

Pel que fa a la legitimació per a sol·licitar la pensió, la tindrà el progenitor amb qui convisqui el fill major amb discapacitat, qui generalment actuarà com a guardador de fet. En el cas que prèviament s'hagi acordat que el fill estigui subjecte a curatela, el curador serà el legitimat per a sol·licitar la pensió dins del procés de família, d'acord amb el CC.

---

²³ SAP Conca nº99/2011, 24 de maig 201. ECLI: ES:APCU:2011:243

²⁴ Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.

En el CCCat, la legislació actual ha abolit les figures de la tutela i la curatela, reemplaçant-les per la institució de l'assistència, regulada en l'article 226 del CCCat. La diferència principal radica en el fet que en l'actualitat, el jutge haurà de determinar les situacions específiques en les quals l'assistent haurà d'intervenir, sense que existeixi un marc normatiu general sobre aquest tema.

3.4 La limitació temporal de la pensió del fill major de edat

En aquest treball, m'interessa destacar que l'aspecte en la pràctica planeja majors dosis de litigiositat, referent als fills majors d'edat, de quin és el moment del cessament del deure d'aliments dels seus pares, el seu límit temporal, una qüestió que arriba amb molta freqüència als tribunals. Pot dir-se que la jurisprudència menor ha establert que la independència econòmica, i no el mer fet d'aconseguir la majoria d'edat, es el que determina l'extinció del dret d'aliments dels pares enfront del fill.

Tot i que l'art. 152.3 CC ordena el cessament de l'obligació d'aliments "*quan l'alimentosa pot exercir un ofici, professional o indústria*", es ve interpretant que el dret del fill suscití, encara que, pugui treballar, mentre tingui un raonable rendiment acadèmic.

Aquesta doctrina jurisprudencial sorgeix en resposta als intents del pare no convivent i deutor d'una pensió per del fill que es declari extingida la seva obligació. És una doctrina que protegeix els joves, i amb tota lògica, atès que en les societats actuals als divuit anys els joves no estan en condicions de guanyar-se la vida.

La interpretació que s'ha imposat, amb suport en diferents preceptes, és que els joves tenen dret a obtenir la formació a la qual aspiren, a costa dels seus pares, sempre que la posició d'aquests ho permeti, encara que amb un límit: que la causa per la qual no hagin obtingut autonomia econòmica no els sigui imputable. Els serà imputable si, per exemple, han rebutjat injustificadament un treball o no han realitzat els seus estudis amb suficient dedicació.

En l'anàlisi jurisprudencial la limitació, i malgrat que no troba cap suport legal trobarien el seu fonament en la necessitat d'evitar el "parasitisme social", al qual en aquesta matèria ha al·ludit alguna vegada el TS (ex: STS 1 de març 2001) o, millor encara, en el deure de treballar de l'art. 35 CE.

Tot indica que els jutges intenten, en aquests casos, trobar el difícil equilibri entre el dret del fill a la seva educació i l'impacte en el temps a càrrec dels pares pot estar comproment drets fonamentals d'aquests.

Un cas resolt és la SAP de Palència, 24 de febrer de 2022²⁵ en la qual el pare argumentava que els estudis universitaris del fill major d'edat suposava un capritx injustificat, ja que havia perdut la beca que en el seu moment se li va concedir davant el seu nul rendiment durant dos anys continuats. Però el tribunal va considerar que la pensió havia de mantenir-se, perquè el baix rendiment del fill es va deure no a la falta d'aplicació sinó a problemes físics i personals.

Dit això, podríem preguntar-nos, és necessària la limitació temporal de la pensió del fill major d'edat?

La jurisprudència empara amb les seves decisions el dret d'aquests fills a ser mantinguts pels seus pares mentre que estiguin cursant estudis i ho facin amb aprofitament i de manera responsable (com diu STS n° 298/2018, 24 de maig 2018 i n° 379/2019, 14 de febrer 2019). Encara que sembla el lògic, no pot tampoc ignorar-se que la formació pot avui dilatar-se gairebé fins a la trentena i que resulta raonable preguntar-se fins a quin punt ha de ser costejada per progenitors que no estiguin disposats a fer-ho. Així les coses, es comprèn perfectament, que, en unes certes ocasions, els tribunals hagin atribuït una determinada durada a les pensions percebudes per fills majors d'edat. La limitació temporal sembla estar justificada en casos en els quals l'edat del jove és avançada o quan aquest inverteix un temps excessiu a concloure els seus estudis.

En el cas resolt per la STS n° 587/2019, 6 de novembre 2019, l'Audiència havia limitat a una durada de 2 i 3 anys la pensió alimentària a favor de dues filles majors d'edat que havien seguit amb aprofitament els seus estudis i preparaven oposicions. El TS entén que les joves es trobaven "*en ple període de formació acadèmica i professional, d'acord amb les seves edats*" i que, atès que, a més, no s'acredita passivitat en l'obtenció d'ocupació o en la terminació de la formació acadèmica, no cal condicionar als fills amb terminis fatals per a aconseguir-ho, perquè les causes de la tardança dels fills a abandonar la llar són múltiples i no sempre es deuen a la seva passivitat.

A mode personal, si considero que s'hauria d'establir un límit temporal a la pensió.

3.5 Qüestions relacionades amb la fixació de la pensió alimentària

En les pensions dels fills majors d'edat, la intervenció judicial en relació a la fixació de la pensió alimentària genera dubtes.

---

²⁵ SAP de Palència, 24 de febrer de 2022 (JUR 2022/164710)

3.5.1 Quantia

La llei no estableix de manera expressa la quantitat que ha d'establir-se com a pensió dels fills. Per al càlcul de la quantia de la pensió d'aliments es valoraran fonamentalment dos aspectes: les possibilitats econòmiques de cada progenitor i les necessitats dels fills.

El jutge que tindrà en compte una sèrie de factors per a fixar-la:

- Ingressos dels progenitors
- Atribució d'ús de l'habitatge
- Nombre de fills
- Lloc de residència
- Les necessitats dels fills (vestit, cobertura sanitària, menjar, educació...).
- Les necessitats especials dels fills (minusvalideses, malalties...).
- Les necessitats econòmiques dels pares (pagament d'hipoteques, préstecs, lloguer d'habitatge...).
- Pactes previs dels progenitors

Ara bé, no existeix un criteri unànim dels Tribunals que serveixi per a calcular la pensió d'aliments. El Jutge analitza cada cas concret per a determinar la quantitat que s'abonarà als fills. El TS ha relativitzat aquest concepte reconeixent que el raonament del jutge per a fixar la pensió d'aliments és un judici d'equitat i de proporcionalitat, considerant-se discrecional.

Existeix, no obstant això, una eina que el CGPJ ha posat en mans de qualsevol usuari, encara que la veritat és que no sempre es segueix el seu criteri. Es tracta d'un sistema de taules que sol ser aplicat, majoritàriament, pels jutjats d'instància. Les Taules²⁶ parteixen que no existeixen en els fills necessitats especials, per tant, serveixen exclusivament com a orientació per a facilitar el càlcul i tenir una base de partida.

Entenent que la millor solució seria que la sentència de separació o divorci distribuís entre els pares la càrrega econòmica, fixat l'import exacte que ha de satisfer cadascun dels pares respectant així la plena capacitat d'obrar del fill.

3.5.2 Pagament

Tot i que el CC no menciona expressament res referent a la forma del pagament de la pensió si que ho fa el CCCat. Analitzarem aquest últim.

---

²⁶ Incorporades a ANNEX I

Amb independitza, que les necessitats dels fills se satisfacin mitjançant l'atenció directa o amb la utilització de l'habitatge familiar, la contribució a la resta de les necessitats i sobretot quan s'acordi una custòdia monoparental s'ha de realitzar mitjançant el pagament amb diners²⁷ no per altres mètodes alternatius.

A més a més, la pensió alimentosa ha d'abonar-se mensualment i per endavant dins dels cinc dies primers del mes tal com diu l'art. 237.10 CCCat.

Ara bé, en relació al lloc del pagament, encara que la legislació no estableix com ha d'abonar-se la pensió, el sistema que proporciona major seguretat jurídica és el pagament en el compte bancari del progenitor si és el legitimat o en ocasions, directament al fill major d'edat.²⁸

3.6 Causes d'extinció

Davant la nova realitat social del moment (art. 3.1 CC), on es procedeix a una interpretació flexible de les causes de desheretament davant la ruptura i fallida del principi de solidaritat familiar i intergeneracional, com a fonament de la pensió a favor de fills majors d'edat²⁹, ve promulgat per reiterada jurisprudència com a la STS nº 742/2013, 27 de novembre 2013 o STS nº 558/2016, 21 de setembre 2016.

Donant resposta als dubtes de molts juristes o "quasi juristes" de l'actualitat sobre si "la negativa de fills majors d'edat a relacionar-se amb el progenitor alimentant és causa de l'extinció alimentosa".³⁰ Abordarem la legislació estatal i catalana, ja que la seva renovació i actualització a la realitat social, i a les necessitats de la ciutadania és molt més precisa i eficaç que la legislació nacional.

Dit això, l'art. 237.13 del CCCat estableix:

“1. L'obligació de prestar aliments s'extingeix per les següents causes:

- a) La defunció de l'alimentat o de la persona o persones obligades a prestar-los.*
- b) El divorci i la declaració de nul·litat del matrimoni.*

---

²⁷ Segons l'art. 237 - 10 de CCCat

²⁸ Ex: SAP de Córdoba, 9 d'octubre de 2014. ECLI: ES:APCO:2014:802

²⁹ Ressaltar el que estableix RIBERA BLANES, B: “La falta de relació afectiva entre pares i fills majors d'edat com a causa d'extinció de la pensió d'aliments” Actualitat jurídica Iberoamericana, 2020, núm. 13, p.485

³⁰ F2 de la STS N°104/2019, 19 de febrer 2019. (RJ 104/2019)

c) La reducció de les rendes i del patrimoni de les persones obligades, de manera que faci impossible el compliment de l'obligació sense desatendre a les necessitats pròpies i les de les persones amb dret preferent d'aliments.

d) La millora de les condicions de vida de l'alimentat, de manera que faci innecessària la prestació.

e) El fet que l'alimentat, encara que no tingui la condició de legitimari, incorri en alguna de les causes de desheretament establertes per l'article 451-17.

f) La privació de la potestat sobre la persona obligada, si l'alimentat és un dels progenitors.

2. Les causes a què es refereix l'apartat 1.e) no tenen efecte si consta el perdó de la persona obligada o la reconciliació de les parts.”

En el CC s'estableixen causes gairebé idèntiques en l'art.150 i SS.:

Cessarà també l'obligació de donar aliments:

- 1) Per mort de l'alimentista i mort de l'obligat*
- 2) Quan la fortuna de l'obligat a donar-los s'hagués reduït fins al punt de no poder satisfer-los sense desatendre les seves pròpies necessitats i les de la seva família.*
- 3) Quan l'alimentista pugui exercir un ofici, professió o indústria, o hagi adquirit un destí o millorat de fortuna, de manera que no li sigui necessària la pensió alimentària per a la seva subsistència.*
- 4) Quan l'alimentista, sigui o no hereu forçós, hagués comès alguna falta de les quals donen lloc al desheretament.*
- 5) Quan l'alimentista sigui descendent de l'obligat a donar aliments, i la necessitat d'aquell provingui de mala conducta o de falta d'aplicació al treball, mentre subsisteixi aquesta causa.*

Ara bé, comentant breument les causes, particularment, en el primer cas de totes dues legislacions, tracta la mort de l'alimentat o alimentant, un fet objectiu fixant-se en tal fet el moment extintiu.³¹

Un altre precepte menciona quan es produeix una reducció de fortuna de l'obligat, entenent que aquest ha de constar acreditat en actuacions que el progenitor a qui es reclamen manca d'ingressos o aquests s'haguessin reduït fins al punt de no poder satisfer

---

³¹ Ex: SAP de Almeria, 19 de gener 2017 (JUR 2017, 87223) / SAP de Tarragona, 9 de setembre de 2015 (JUR 2015, 262127) / SAP de Cantàbria, 30 de juny de 2018. (JUR 2018, 345762)

l'obligació sense desatendre les seves pròpies necessitats. Es tracta d'un precepte on ressalta la subjectivitat, necessitant una interpretació i valoració judicial.³²

El tercer precepte es refereix a canvi en les circumstàncies econòmiques del beneficiari a millor. Recordem que la necessitat de l'alimentat, major d'edat, és un pressupost necessari per al naixement d'aquesta. En el moment que es pot acreditar la suficiència econòmica del fill, s'extingeix aquesta obligació. Ara bé, la jurisprudència no unifica respecte del moment en què s'aconsegueix aquesta econòmica independència³³ o el factor determinant. Si bé és cert que enllaçant amb el següent precepte que estableix "*mala conducta o falta d'aplicació al treball*", l'alimentat per a poder ser-ho ha demostrar cerca activa i eficaç de feina. És a dir, per exemple, la sentència STS 1 de març de 2001 es referia a dues filles de 26 i 29 anys que tenien carreres universitàries finalitzades de dret i farmàcia respectivament i no es trobaven en la situació de "necessitat" perquè en la societat actual i d'oportunitats es considera la seva situació "passiva". O bé en la STS n°395/2017, 22 de juny de 2017 que es refereix a l'actitud negligent i l'escàs aprofitament de la formació de forma continuada només culpant l'actitud del fill. Per això, és comú posar un límit temporal d'annualitats, a fi que s'adapti i busqui activament aquesta independència econòmica com a motivació, com a la STS n° 379/2019, 14 de febrer 2019.

Per tant, obligació de donar aliments al fill major d'edat aplica sempre que la situació de necessitat no l'hagi creat el mateix fill.

Per últim, en tots dos codis es preveu el cas en el qual el beneficiari de la pensió d'aliments, sigui o no hereu forçós, hagués comès alguna falta que donen lloc al desheretament, també suposa l'extinció de la pensió d'aliments. L'article 853 del CC i l'art. 451-17 del CCCat disposa com a causa de desheretament als fills i descendents "*negar aliments o haver-li maltractat d'obra o injuriat greument*", la interpretació flexible del qual permet identificar-la amb una absoluta absència de relació entre el fill i el pare. Enllaçant amb això, un problema que no es regula explícitament en el CC i si en el CCCat en l'art. 451-17 com a causa de desheretament, però que es dona molt en la realitat i és l'absència manifesta i continuada de la relació familiar entre alimentant i alimentosa i aquesta desafecció paternofilial com una causa d'extinció, doctrina que s'estableix per la STS n°104/2019, 19 de febrer 2019.

---

³² Ex: STS 19 de gener de 2015 (JUR 2015/447) / STS n°298/2018, 24 de maig 2018. (RJ 2018, 2130)

³³ RINCON ANDREU, G.: "Extinció de la pensió d'aliments a fills majors d'edat", *la llei digital, La llei*, 2018.

Dit això, el CCCat estableix una causa més, que es el divorci i declaració de la nul·litat d'aquest.

IV. La interpretació jurisprudencial dels pressupòsits legals en els casos en els que l'alimentista es major d'edat.

Entenent que, mancant acord entre els progenitors, li correspon al jutge decidir. Ja que en els preceptes reguladors, no s'estableix les respostes segures i clares a tots els dubtes que en aquest àmbit se li plantegen, a causa de, d'un costat, perquè la llei és general i abstracta; i en una matèria com la que ens ocupa, el legislador no pot més que establir criteris i regles per a la fixació de les pensions, però s'ha d'adaptar el precepte a cada supòsit concret. D'un altre costat, la citada normativa és incompleta i escassa, per la qual cosa trobem el destacat paper que en aquesta matèria exerceix la jurisprudència. S'ha d'atendre les circumstàncies del cas concret així com a les circumstàncies socioeconòmiques del moment temporal en què se sol·liciten els aliments.

La mateixa realitat social demostra que els fills continuen en la majoria dels casos, sota la dependència econòmica dels seus pares, tenint en compte l'especial dificultat que suposa avui dia per als fills majors d'edat accedir al mercat de treball a fi d'obtenir uns ingressos que li permetin portar una vida independent dels seus progenitors (ex: SAP la Corunya, n°444/2015, 2 de desembre 2015). Com he comentat al llarg del treball, hi ha dos requisits necessaris perquè es doni la legitimació per a la pensió alimentària. En primer lloc, la dependència econòmica del fill major d'edat (que atén la insuficiència de recursos i no a la manca absoluta dels mateixos) i en segon lloc, la convivència en la llar familiar. Es cert que hi ha altres, com la continuïtat en la formació que estan relacionats estretament amb el primer requisit.

Cal afegir que la obligació d'aliments, no és perpètua, queda limitada en el temps mentre es mantingui la situació de necessitat o la de formació del fill per causa que no li sigui imputable. Així ho entenen i disposen diverses sentències com: la STS n° 587/2019, 6 de novembre 2019 en assenyalar que el dret d'aliments dels fills subsisteix a la majoria d'edat si estan en situació de necessitat no imputable a ells (FD 1.5) i les STS n°700/2014, 21 de novembre 2014, STS n°395/2017, 22 de juny 2017 i STS n° 32/2019, 17 de gener 2019, entre altres.

En primer lloc, analitzant el requisit exigible de dependència econòmica no imputable, s'ha de dir que té el seu fonament en el règim econòmic diferenciat del dels fills menors

que s'aplica al major d'edat. En tot cas, la necessitat ha de provenir de causa inimputable al fill, sent assimilable la falta de diligència laboral a la desídia en la dedicació als estudis. El contrari seria afavorir una postura passiva alhora tirar endavant en la vida com estima la SAP Toledo 11 juny 2015 en apreciar que la filla de 25 anys, mostrava manifesta desídia en els estudis necessaris que la capacitaven per a accedir a un món laboral; o més recentment la SAP Cadis nº61/2022, 21 de gener 2022 que constata la falta evident d'interès de la filla major de 23 anys, a preocupar-se per obtenir un treball, després de dos anys sense estudiar ni buscar ocupació.

Relacionant amb el significat que s'atribueix en aquesta ocasió a l'art. 152.3 CC, del qual es desprèn, que no es té dret a aliments quan existeix una possibilitat de treballar, es contradiu radicalment amb el que la jurisprudència menor que es ve aplicant en els casos en els quals els joves estan en període de formació. Tot i que aquests joves que cursen estudis universitaris o preparen oposicions es trobin en situació de fer un treball remunerat, i es tractar-se d'una possibilitat concreta i temporal, els tribunals consideren que fins i tot existint una aptitud en el fill d'exercir un treball i possibilitats reals de realitzar-lo en atenció a les circumstàncies del moment no perd el seu dret d'aliments si continua formant-se (SAP León, sec 2n, 8 d'abril de 2005).

Sembla entendre's que no se l'ha d'obligar al fet que sacrifiqui els seus estudis per procurar-se els mitjans de subsistència³⁴, encara que a vegades, quan l'edat del fill és avançada o aquest inverteix un temps excessiu a acabar els seus estudis, els tribunals opten per limitar temporalment el seu dret, declarant que la pensió s'extingirà passat cert temps (SAP Madrid, 13 de setembre de 2002).

L'article (152.3 CC) preveu el cessament de l'obligació de prestar aliments quan l'alimentista pugui exercir un ofici, professió o indústria, possibilitat que ha de ser real i concreta i no una mera capacitat subjectiva d'exercir una professió o ofici, segons assenyala la SAP València 30 maig 2019. Aquesta extingeix la pensió del fill que amb 30 anys no demostra ni esforç ni interès a buscar una feina per poder viure y subsistir sinó al contrari, una passivitat en l'obtenció d'un treball que li permeti obtenir la independència econòmica, tot això amb la finalitat de no afavorir una situació passiva de lluita per la vida, encara que en alguns casos la jurisprudència menor avança un pas més i extingeix la pensió si el fill ostenta una aptitud real per a exercir un ofici o professió, com la SAP Càceres nº 460/2012, 29 d'octubre 2012.

---

³⁴Martínez Rodríguez, N. (2002). La obligación legal de alimentos entre parientes. *La ley*, p.240.

La jurisprudència s'orienta a extingir el dret a la pensió del fill si concorre apatia, desgana o vagància segons va assenyalar la STS nº 635/2016, 25 d'octubre 2016 (FD 3.3.). Aquesta solució als fills que ni estudien ni treballen constitueix tendència.

És bastant freqüent, que en els casos, en els quals el fill major sol·licita una pensió amb una certa edat, el progenitor demandat argumenti que els fills han obtingut independència econòmica sobre la base de l'acompliment per part d'aquests d'alguna activitat retribuïda. Però l'opinió de les AP al respecte és clara: si, es tracta d'ocupacions laborals esporàdiques i discontinües, per la qual cosa es percep una escassa retribució i, són exercides la major part de les vegades per joves que estudien, l'obligació de l'alimentant es manté. (ex: SAP Caceres nº 187/2004, 17 de maig 2004). Si els fills no estudien, evidentment la solució aquesta diferent. Amb freqüència s'argumenta que per a l'extinció de la pensió alimentària no cal que l'alimentosa tingui un treball fix (ex: SAP Valladolid nº 290/2003, 4 de setembre 2003).

En general, per això s'entendria que la prèvia realització de treballs retribuïts per qui dona per finalitzada la seva formació, determina l'extinció de l'obligació alimentosa del progenitor deutor (ex: SAP Ciudad Real nº353/2000, 15 de desembre 2000) sense perjudici, que, acreditant aquest per part del fill en un moment posterior de la seva vida un estat de necessitat que pugui reclamar els aliments de conformitat amb els art. 142 i ss. CC (ex: SAP Madrid, 13 de juny 2003).

Pel que fa al segon requisit, que estableix i exigeix la convivència del fill major en la llar familiar o el que resta d'ella. El TS es unànime en exigir la convivència, ho veiem a sentències com SAP Màlaga nº 767/2019, 12 de setembre 2019.

El que es protegeix és que no es vegi forçat el jove a una independència de la qual no està en condicions d'aconseguir per mer fet de la separació dels seus progenitors.

La jurisprudència duu a terme una interpretació àmplia de què s'ha d'entendre per convivència, requisit que és d'apreciació flexible, ja que a vegades, la convivència familiar cessa per raons d'estudis, etc. sense que això suposi la ruptura de la unitat de l'economia familiar. D'altra banda, la consciència a què es refereix l'art. 93.2 CC no és una convivència en sentit físic. El que importa és que hi hagi una unitat d'economia familiar. D'aquí ve que el fet de viure el fill en un altre lloc per raons d'estudis no determini la falta de convivència sempre que torni amb certa freqüència.³⁵

---

³⁵ Extret de Abad Arenas, E. (2013) : "Reclamació d'aliments a favor de fills majors d'edat i emancipats. Revisió del seu règim jurídic, requisits i extinció de l'obligació legal", *Revista de Dret UNED*, núm.13

Actualment, un dels supòsits més freqüents és la realització d'estudis universitaris (erasmus, màsters en una altra ciutat, pràctiques a l'estranger...) i, remarcuem, en aquests casos, que encara que no hi hagi convivència fàctica es manté la unitat familiar i no cal entendre que hi ha independència del fill, segons assenyala la SAP València nº 321/2019, 30 de maig 2019 i nº 382/2020, 12 de juny 2020.

No obstant això, com cada cas es diferent, el fet que el fill estudi al estranger comporta més gestos. En aquest sentit, la recent STS nº 6/2022, 3 de gener 2022, el TS entén encertada la suspensió de la mateixa pensió decretada pel jutjat durant els períodes de temps en què el fill visqui als Estats Units cursant els seus estudis; ara bé, en els períodes que torni a Espanya, aquesta contribució s'activarà per a cobrir les seves necessitats d'aliments al nostre país. Aquest canvi de criteri jurisprudencial resulta del cas concret, pel fet que, tots dos progenitors havien d'assumir per meitat, qualsevol despesa que pogués tenir el fill diferent dels relacionats amb els estudis i que assumia el pare en la seva integritat, trobant-se en la pràctica davant una situació de duplicitat del pagament d'aliments que infringia la doctrina jurisprudencial sobre els requisits necessaris per a apreciar un canvi de circumstàncies. En el cas, entén el TS que resulta desproporcionat l'abonament de l'import de la pensió d'aliments, atès que ja abona íntegrament les despeses de formació del fill a l'estranger, a més de satisfer els seus aliments i habitació, fins i tot els seus desplaçaments d'un país a un altre. Per tant, si bé entén el tribunal que continua havent-hi convivència i que el fill no gaudeix d'independència econòmica, suspèn l'obligació del pagament dels aliments durant els mesos que el fill es troba efectivament a l'estranger per estudis. Aquesta solució adoptada pel TS, es convertirà en doctrina i que permetrà emparar una al·legació d'abús de dret.

Ara bé, es donen més casos interessants com és quan es dona el canvi de domicili permanent (i no obeeix al fet que cursa estudis en una altra localitat), conseqüentment la convivència desapareix i es trenca la vinculació entre el fill major d'edat i el progenitor que administra els aliments, encara que retorni per vacances, o si conviu amb altres familiars.

En aquest sentit, es donen molts casos diferents amb matisos, esmentat per exemple el de la SAP de Ceuta nº 55/2004, 23 de juny de 2004, en el qual el pare sol·licita que es tingui per extingida la pensió a favor de la seva filla, que, segons va resultar acreditat en el

---

Ex: SAP Àlaba nº429/2000, 7 de desembre de 2000. Ponente: Picazo Blasco, Francisco José. LA LEY 224372/2000

procés, convivia maritalment amb una altra persona. Va sostenir la sala que *"tal pretensió no pot tenir un acolliment favorable, ja que a diferència del que ocorre amb la pensió compensatòria, la d'aliments per als fills no s'extingeix per la convivència marital del beneficiari amb una altra persona"*, afegint que *"Perquè es produeixi un efecte tan radical és necessari que a conseqüència d'aquesta convivència, suficient per a fer front a les seves pròpies necessitats, extrems del qual no existeix al fill, que contrasta vivament amb la seguida en el segon grup de cap prova en actuacions"*. Aquesta és interpretació molt favorable al fill.

Cal preguntar-se sobre la incidència que aquesta decisió pot tenir sobre el deure dels pares. Una vegada que el fill decideix fer el pas i emancipar-se ja sigui perquè abandona la llar familiar per contreure matrimoni o fer vida de parella o simplement viure de manera independent, generalment cessa l'obligació parental i serà necessari que es produeixin determinades circumstàncies que col·loquin al fill en situació de necessitat perquè sorgeixi de nou l'obligació de prestar-li aliments.³⁶ Aquesta és la línia que segueix, en definitiva, el TS. De fet, en la STS 23 de febrer 2000 referent al fet que la filla, que havia abandonat la llar familiar a causa de desavinences amb els seus pares, i posteriorment demanda a tots dos reclamant-los aliments. L'argument formalment empleat va ser que faltava l'estat de necessitat del demandant, però la raó real va ser altra: *"No es pot pretendre -diu la sentència- realitzar un model de vida propi i conformement a uns principis de conducta, que ataquen i contradiuen als d'un entorn familiar i social, i continuar obtenint els avantatges d'acolliment i econòmiques d'aquest entorn, que es rebutja"*. En altres paraules, s'entén que si s'abandona la llar familiar, no poden després reclamar-se aliments.

Ara bé, molts autors mencionen que no pot condicionar-se el dret d'aliments dels fills a la permanència en la llar paterna o materna, perquè això vulneraria el dret fonamental a la llibertat. El TS pentina que l'exercici de la llibertat per part de la fill no admet la forma de vida que li tracta d'imposar els seus pares, no pot estar costejant per aquests en contra de la seva voluntat.

En opinió d'alguns autors, com de MARIN GARCIA LEONARDO, T.³⁷ el que en realitat ocorre és que el dret a exigir aliments dels pares està vinculat al deure de respecte que

---

³⁶ Conforme al art. 142 CC.

³⁷ Marín García de Leonardo, T.(1999). *Règim jurídic d'aliments de fills majors d'edat*. Tirant lo Blanch, València.

recull l'art. 155 CC que imposa als fills i que inclou el deure d'acatar les normes de convivència que els pares imposen a la seva casa.

Des del meu punt de vista, no hi ha cap base legal per a entendre que el dret d'aliments dels fills majors d'edat s'extingeix quan s'infringeix el deure de respecte cap als pares. El legislador ha deixat ben clar que únicament la infracció del deure de respecte consisteix en injúries greus de paraula o maltractament d'obra inferides a l'alimentant són causa de cessament del deute alimentós (art. 152. 4 en relació amb el 853.2 CC). En definitiva, els tribunals no poden, encara que no és l'única vegada que ho han fet, condicionar el dret d'aliments dels majors d'edat a altres comportaments o conductes que no siguin els expressament amb temperats per les lleis.

V. Conclusions

Conclou la recerca i l'anàlisi elaborada sobre la pensió alimentària, cal destacar que es tracta d'un tema que és objecte de controvèrsies amb gran freqüència en els Jutjats i Tribunals. Davant això amb la finalitat de donar per compliment l'objectiu principal podem donar les següents conclusions:

En primer lloc, és evident que el fet que una parella decideixi divorciar-se o separar-se no eximeix als progenitors, especialment amb el que no vagi a convidaure des d'aquest moment amb els fills. Aquest no deixa de tenir responsabilitats, sinó tot el contrari, aquest progenitor ha de continuar contribuint econòmicament a les necessitats dels fills, perquè encara que els vincle matrimonial s'ha trencat, la relació paternofilial o de parentiu continua. I, per tant, ha d'existir un repartiment entre les càrregues econòmiques que suposa un fill a les quals ha de continuar fent front. Aquesta obligació moral i legal aquesta regulada en els articles 142 a 153 del CC i del 237-1 al 237-14 del CCCat, com aquella obligació que, basada en el principi de solidaritat familiar, suposa l'existència d'un alimentant (deutor) i un alimentista (creditor) caracteritzada per les notes de reciprocitat, caràcter personalíssim i imprescriptibilitat.

Pel que fa als fills, existeix un règim molt diferent per als fills menors i majors d'edat. Perquè mentre els fills menors d'edat podran percebre la pensió sense limitacions sense condicions i de manera imperativa, per als fills majors d'edat s'estableixen una sèrie de requisits que s'han de complir. Els requisits necessaris són: haver aconseguit la majoria d'edat, la manca d'ingressos propis sense que sigui imputable al fill i, per tant, trobar-se

en un estat de necessitat, i finalment, la convivència en la llar familiar amb un dels progenitors. Així mateix, serà necessari que l'alimentant disposi dels mitjans suficients per a fer front a aquesta obligació, és a dir, que pugui fer front a la mateixa sense menyscabar la seva pròpia manutenció ni necessitats bàsiques.

Es fa referència, al doble efecte positiu de l'art. 93.2 CC, ja que, d'una banda, es pretén que el jutge que conegui de la situació matrimonial, se li permeti fixar la pensió alimentària en benefici dels fills majors d'edat dependents econòmicament dels seus progenitors i, així, evitar que el fill major d'edat insti un nou procés judicial i hagi d'interposar una demanda contra els seus progenitors. I, d'altra banda, s'evita que en complir la majoria d'edat s'extingeixi de manera automàtica la pensió fixada en un procés matrimonial.

Dit això, ha estat una qüestió polèmica la legitimació per a reclamar aliments, no obstant això, del Tribunal Suprem i Audiències Provincials van establir que, correspon tant al fill major d'edat com al progenitor amb el qual el fill major d'edat manté la seva convivència per a entaular les accions pertinents amb la finalitat de reclamar un dret d'aliments.

D'altra banda, la fixació de la pensió alimentària depèn del jutge, però requereix l'existència del principi de proporcionalitat entre el cabal de l'obligat a prestar aliments i les necessitats del beneficiari d'aquests. Aquesta proporcionalitat no es limita únicament als ingressos disponibles de l'obligat, sinó que abasta també aspectes com el patrimoni total i la capacitat de generació de recursos financers. De fet, es proporcionen unes taules orientatives pel càlcul per part del CGPJ.

Quant a l'extinció de la pensió alimentària, s'extingirà per qualsevol de les causes recollides en l'article 152 CC o 237-13 del CCCat. Entre aquestes causes, com s'ha exposat en el seu apartat corresponent, tindriem la mort de l'alimentista o alimentant, l'abandonament de la llar familiar per part de l'alimentista major d'edat, l'empobriment de la fortuna de l'obligat a prestar-los, la possibilitat que l'alimentista pugui exercir un ofici, la comissió per part de l'alimentista d'alguna falta que doni lloc al desheretament, així com la mala conducta del fill o la seva falta d'aplicació al treball. I, davant la nova realitat social trobem l'extinció del vincle de parentiu, és a dir, la no relació entre el progenitor i

el fill com a causa d'extinció, interpretat per la jurisprudència espanyola i regulat en el CCCat.

És cert que com hem vist analitzant en la jurisprudència, cada vegada és més comú que els progenitors obligats a prestar aquesta pensió al·leguin que els fills majors d'edat ja es troben en condicions de treballar o ja no és necessària aquesta pensió perquè l'estat de necessitat del fill major d'edat no és el mateix. En aquests casos la jurisprudència ha resolt en funció de les circumstàncies de cada moment concret, considerant que la possibilitat d'accedir al mercat laboral ha de ser real i eficaç, i al·legant que no pot considerar-se com a parasitisme social haver acabat la formació acadèmica i no aconseguir la independència econòmica. En moltes ocasions el tribunal estableix limitacions temporals d'aquesta pensió sobretot en casos en els quals l'edat del jove és avançada o quan aquest inverteix un temps excessiu a concloure els seus estudis. El que els jutges intenten amb aquesta limitació és l'equilibri entre el dret del fill a la seva educació i l'impacte en el temps a càrrec dels pares que pot estar comproment drets fonamentals d'aquests.

Ara bé, en referència a això, no existeix una regulació específica en el Codi Civil que ens mostri fins quan deuen els pares deixar de sufragar les despeses dels seus fills majors d'edat, la qual cosa comporta l'aprofitament dels fills majors d'edat d'aquesta situació i incrementen els casos de parasitisme social. La jurisprudència es mostra ferma a l'hora de limitar temporalment la pensió alimentària per a aquells que es considera latent la falta d'aprofitament i deixadesa en la seva formació acadèmica pel que considero que s'hauria de fer una nova legislació que contemplés i regulés aquest aspecte.

En conclusió, s'estima que el transcurs dels anys i el sorgiment de nous models i estructures de famílies fan que el manteniment de les regulacions realitzades fa anys quedin obsoletes i sigui necessari adaptar-les perquè tots els problemes que sorgeixin puguin tenir una cobertura jurídica adequada.

VI. Bibliografia

Abad Arenas, E. (2013) : "Reclamació d'aliments a favor de fills majors d'edat i emancipats. Revisió del seu règim jurídic, requisits i extinció de l'obligació legal", *Revista de Dret UNED*, núm.13

Aparicio Carol, I. (2018): *La pensió d'aliments en dels fills en el dret espanyol*, Tirant lo Blanch, València.

Berrocal Lanzarot, Ana Isabel.(2018): *Qüestions actuals sobre la determinació de la prestació d'aliments dels fills i la contribució a les despeses ordinàries i extraordinàries*, en: Lasarte i Vercilla (dirs.), *Ordenació econòmica del matrimoni i de la crisi de parella*, València, Tirant lo Blanch, pàg. 453-489.

Berrocal Lanzarot, A.I. (2020): "L'extinció de la prestació d'aliments dels fills majors d'edat", *Revista Crítica de Dret Immobiliari*, núm. 777.

Blanco Saralegui, José M.(2018) :” Pensió d'aliments a fills majors d'edat", *La llei digital*, n.2139.

De Verda i Beamonte, J.R. i Chaparro Matamoros, P. (2013): *Dret de família i obligació d'aliments*, en De Verda i Beamonte, J.R (coord.): *Dret Civil IV: Dret de família*, Tirant lo Blanch, València.

Diaz Martínez, Ana. (2013): Comentari a l'art. 93 del Codi Civil, en: Bercovitz Rodríguez-Cano (coord.), *Comentaris al Codi Civil*, tomo II, Tirant lo Blanch, València, pp.955-974.

Díez-Picazo, L. I Gullón, A. (1983). *Sistema de Dret Civil*, vol. IV, Tecnos, Madrid, p. 188.

Església Monjo, María Isabel de la. (2021). “Extinció de la pensió d'aliments per ruptura unilateral, voluntària i sostinguda del fill cap al progenitor.” *Revista Crítica de Dret Immobiliari*. Any núm. 97, Núm. 788, p. 3679-3689.

Estellés Peralta, Pilar. (2022). “Noves tendències jurisprudencials en matèria de percepció d'aliments per la descendència major d'edat. Especial referència a fills i filles amb discapacitat.” *Revista de Dret Civil*. Vol. 9, Núm. 4, p. 229-268.

González Carrasco, Carmen. (2000) : "Fixació d'aliments en favor dels fills majors d'edat en els processos matrimonials. Legitimació activa del progenitor", *Quaderns Civitas de jurisprudència civil*, n-54, pp.1177-1196

González Hernández, R. (2019): "L'absència de relació familiar com a causa de desheretament dels descendents", *Revista Crítica de Dret Immobiliari*, vol. 5

Madriñan Vázquez, M. (juliol 2020): "Principals controvèrsies entorn de la pensió d'aliments dels fills majors d'edat des del punt de vista substantiu", *Revista de Dret, Empresa i Societat*, núm.17.

Marín García de Leonardo, T.(1999). *Règim jurídic d'aliments de fills majors d'edat*. Tirant lo Blanch, València.

Martin Lopez, M.T.: “Problemàtica entorn de la pensió alimentosa.” *Revista de Dret de Família*, 2013, núm. 61

Moreno-Torres Herrera, María Luisa. (2021) *Estudis sobre el deure d'aliments*. Madrid: Reus.

Pérez Martín, Antonio Javier. (2022) *Pensions alimentàries: Fixació de la pensió*. Vol 1 i 2. Còrdova : Editorial Lexfamily.

Ribera Blanes, B.: “La falta de relació afectiva entre pares i fills majors d'edat com a causa d'extinció de la pensió d'aliments” *Actualitat jurídica Iberoamericana*, 2020, núm. 13, p.485

Rincón Andreu, Gerard. (2018). Extinció de la pensió d'aliments a fills majors d'edat. *Diari La Llei*. Núm. 9156.

Tena Panzuelo, I. (2015): "*La prestació d'aliments als fills després de la ruptura de parella: pensions, despeses, habitatge: doctrina i jurisprudència*" Aranzadi Thomson Reuters, Cizur Menor (Navarra), pàg. 39-40; vid també: STS d'1 de març de 2001 (RJ 2001, 5969)

Torrelles i Torrea, Esther. (2023) Fins quan han de percebre la prestació d'aliments els fills majors d'edat en els supòsits de crisis matrimonials o ruptura de parella?. *En Llei Dret de Família: Revista jurídica sobre família i menors*. Núm. 37, p. 83-106.

Tortajada Chardí, Pablo. (2023): *L'Obligació d'aliments: criteris jurisprudencials*. Madrid: Reus Editorial.

Artícles doctrinals:

Aliments: jurisprudència del dret de família. | *Notaris i registradors*. (s. f.).

<https://www.notariosyregistradores.com/web/practica/familia/alimentos-jurisprudencia-de-derecho-de-familia/>

DOCTRINA DE LA FISCALIA GENERAL DE L'ESTAT - Consulta 1/1992, de 13 de febrer, sobre interpretació del paràgraf 2. ° de l'article 93 del Codi Civil. Referència: FIS-Q-1992-00001. *BOE* https://www.boe.es/buscar/abrir_fiscalia.php?id=FIS-Q-1992-00001.pdf

Jurídicas, N. (2023, 14 febrer). La legitimació activa dels progenitors per reclamar les pensions alimentàries de reclamar las pensiones alimentàries reportades dels fills quan aquests hagin obtingut la majoria d'edat. *Noticias Jurídicas*.

<https://noticias.juridicas.com/conocimiento/articulos-doctrinales/17765-la-legitimacion-activa-de-los-progenitores-para-reclamar-las-pensiones-alimenticias-devengadas-de-los-hijos-cuando-estos-han-alcanzado-la-mayoria-de-edad/>

Lefebvre. (2021, 10 març). Controvèrsies jurídiques de la pensió d'aliments i la pensió compensatòria en el Dret Civil - El Dret - Civil. *El Dret*.

<https://elderecho.com/controversias-juridicas-de-la-pension-de-alimentos-y-la-pension-compensatoria-en-el-derecho-civil>

Peralta, P. M. E. (2023, 6 abril). Aliments dels fills majors d'edat. *IDIBE*.

<https://idibe.org/tribuna/analisis-jurisprudencial-los-requisitos-convivencia-e-insuficiencia-recursos-reconocimiento-los-alimentos-los-hijos-mayores-edad-las-crisis-pareja/>

Vázquez, M. M. (2020). Principals controvèrsies entorn de la pensió d'aliments dels a fills majors d'edat des del punt de vista substantiu. *Dialnet*.

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7848634>

Legislació:

Reial decret de 24 de juliol de 1889, pel qual es publica el Codi Civil.

Conveni sobre l'obtenció d'aliments a l'estranger elaborat en el si de les Nacions Unides, el 20 de juny de 1956.

Constitució Espanyola 1978

Llei 11/1990, de 15 d'octubre, sobre reforma del Codi Civil, en aplicació del principi de no discriminació per raó de sexe.

Protocol de la Haia de 23 de novembre de 2007, sobre la Llei aplicable a les obligacions alimentoses

Reglament (CE) No 4/2009 del Consell, de 18 de desembre de 2008, relatiu a la competència, llei aplicable, el reconeixement i l'execució dels resolucions i la cooperació en matèria d'obligacions d'aliments.

Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.

Llei 8/2021, de l'obligació legal d'aliments en favor dels fills majors d'edat amb (dis)capacitat.

VII. Jurisprudència

TRIBUNAL SUPREM:

- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, Civil) nº 267/1991, de 13 d'abril de 1991. (RJ1991, 2685)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), del 23 de febrer de 2000. (TOL 2418)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 411/2000, (Rec. 4618/1999), de 24 d'abril de 2000. (TOL 8244662)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil) de 1 març de 2001 (RJ 2562, 2001)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 325/2012, (Rec. 1132/2011), de 30 de maig de 2012. ECLI: ES:TS:2012:3791
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil) nº 742/2013, del 27 de novembre de 2013. (RJ 2013, 7855)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 700/2014, de 21 de novembre de 2014. (RJ 2015/6567)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil) del 19 de gener de 2015 (RJ 2015, 447).
- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil), nº 558/2016 del 21 de setembre de 2016. (TOL 5829637)
- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil), nº635/2016, del 25 d'octubre de 2016. (TOL 5860060)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil) nº156/2017, (Rec. 41/2014) del 7 de març de 2017. (TOL 5990874)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 395/2017, (Rec. 387/2017) de 22 de juny de 2017 (RJ 2017, 3040). (TOL 6201710).
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 298/2018, (Rec. 2845/2015) 24 de maig de 2018. (RJ 2018, 2130)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil) , nº 407/2018, (Rec. 863/2016), del 29 de juny de 2018. ECLI: ES:TS:2018:2494
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 634/2018, del 14 de novembre de 2018. ECLI: ES:TS:2018:3868
- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil), nº 32/2019, del 17 de gener de 2019. (TOL 6998809)
- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil) nº 95/2019, (Rec.1826/2018) de 14 de febrer de 2019 ECLI: ES:TS:2019:379

- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil), nº 104/2019, del 19 de febrer de 2019. (RJ 2019, 497)
- Sentència del Tribunal Suprem, (Sala primera, civil), nº 104/2019, del 19 de febrer de 2019. (RJ 104/2019)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, civil), nº 587/2019, del 6 de novembre de 2019. (TOL 7586544)
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, civil), nº 291/2020, (Rec. 3294/2017), del 12 de juny de 2020. ECLI: ES:TS:2020:2196
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala primera, Civil), nº 6/2022, de 3 de gener de 2022. (TOL 8764877)

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA:

- Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, (Sala de lo Civil y de lo Penal) nº 53/2021, del 3 de novembre de 2021. ECLI ES:TS:2020:1192

AUDIENCIES PROVINCIALS:

- Sentència de la Audiència Provincial de Álava (Secció 1ª), nº 429/2000, (Rec. 376/2000), de 7 de desembre de 2000. Ponente: Picazo Blasco, Francisco José. LA LEY 224372/2000
- Sentència de la Audiència Provincial de Ciudad Real (Secció 2ª), nº 353/2000, (Rec. 241/2000) del 15 de desembre de 2000. Ponente: Catalán Martín de Bernardo, Carmen Pilar. LA LEY 228922/2000
- Sentència de la Audiència Provincial de Madrid (Secció 22ª), (Rec. 127/2002) de 13 de setembre de 2002. Ponente: Chamorro Valdés, José Angel. LA LEY 149131/2002
- Sentència de la Audiència Provincial de Madrid (Secció 22ª), (Rec. 75/2003), de 13 de juny de 2003. ECLI: ES:APM:2003:7149
- Sentència de la Audiència Provincial de Valladolid (Secció 3ª), nº290/2003, (Rec.282/2003), de 4 de setembre de 2003. ECLI: ES:APVA:2003:1320
- Sentència de la Audiència Provincial de Caceres (Secció 1ª), nº 187/2004, (Rec. 177/2004), de 17 de maig de 2004. N.I.G.:10037 1 0100771 /2004
- Sentència de la Audiència Provincial de Ceuta (Secció 6ª), nº 55/2004 (Rec. 49/2004), de 23 de juny de 2004. Rollo Apelación Civil:49/04.

- Sentència de la Audiència Provincial de Madrid, (secció 22) del 16 de desembre de 2005. ECLI: ES:APM:2005:13691
- Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (Secció 18ª), nº 417/2009, (Rec. 813/2008), del 9 de juliol de 2009. ECLI: ES:APB:2009:7810
- Sentència de la Audiència Provincial de Conca (Secció 1), nº99/2011, del 24 de maig de 2011. ECLI: ES:APCU:2011:243
- Sentència de la Audiència Provincial de Caceres (Secció 1ª), nº 460/2012, del 29 de octubre de 2012. (TOL 2704758)
- Sentència de la Audiència Provincial de Segòvia (Secció 1ª), nº 122/2013, (Rec. 192/2013), del 13 de setembre de 2013. ECLI: ES:APSG:2013:268
- Sentència de la Audiència Provincial de Salamanca, (Secció 1, Sala civil y penal) nº 30/2014, (Rec. 63/2013), del 13 de febrer 2014. ECLI: ES:APSA:2014:26
- Sentència de l'Audiència Provincial de Córdoba (Sección 1ª), nº421/2014, del 9 d'octubre de 2014. ECLI: ES:APCO:2014:802
- Sentència de la Audiència Provincial de Barcelona (Secció 18ª), nº 185/2015, (Rec. 7/2014) del 16 de març de 2015.
- SAP Toledo 11 juny 2015 (TOL 5204797)
- Sentència de l'Audiència Provincial de Tarragona, 9 de setembre de 2015 (JUR 2015, 262127)
- Sentència de la Audiència Provincial de A Corunya (Secció 5ª), nº 444/2015 (Rec. 271/2015), de 2 de desembre de 2015. (TOL 611961)
- Sentència de la Audiència Provincial de València (Secció 10ª), nº863/2016 (Rec. 885/2016), del 17 de novembre de 2016. ECLI: ES:APV:2016:3644
- Sentència de la Audiència Provincial de Madrid (Secció 22ª), nº914/2016 (Rec. 1732/2016), del 16 de desembre de 2016. ECLI: ES:APM:2016:16972
- Sentència de l'Audiència Provincial d'Almeria, 19 de gener 2017 (JUR 2017, 87223)
- Sentència de l'Audiència Provincial de Cantàbria 30 de juny de 2018. (JUR 2018, 345762)
- Sentència de la Audiència Provincial de Valencia (Secció 10ª), nº 321/2019, (Rec. 486/2019) de 30 de maig de 2019. (TOL 417824)
- Sentència de la Audiència Provincial de Màlaga (Secció 6º), nº 767/2019, (Rec. 132/2019) de 12 de setembre de 2019. (TOL 7783748)

- Sentència de la Audiència Provincial de Valencia (Secció 10ª), nº 382/2020, de 12 de juny de 2020. (TOL 8010241)
- Sentència de l'Audiència Provincial de Madrid, (Secció 19a) nº 160/2020, (Rec. 763/2019), de 17 de juny de 2020. ECLI: ES:APM:2020:6772
- Sentència de la Audiència Provincial de Cadis (secció 5ª), nº 61/2022 (Rec. 1326/2021), de 21 de gener de 2022. (TOL 8916551)
- Sentència de la Audiència Provincial de Palència (secció 1ª), de 24 de febrer de 2022. (JUR 2022/164710)

VIII. ANNEX I

MEMORIA EXPLICATIVA DE LA
ACTUALIZACIÓN DE LAS TABLAS
ORIENTADORAS PARA LA
DETERMINACIÓN DE LAS PENSIONES
ALIMENTICIAS DE LOS HIJOS EN LOS
PROCESOS DE FAMILIA ELABORADAS
POR EL CONSEJO GENERAL DEL PODER JUDICIAL

Mayo 2019

1. INTRODUCCIÓN³⁸

A propuesta del Grupo de Trabajo de Jueces de Familia, el Consejo General del Poder Judicial elaboró, con la colaboración del Instituto Nacional de Estadística, unas

---

³⁸ La actualización de esta memoria ha sido realizada por D. Ildfonso Villán Criado (Letrado del Consejo General del Poder Judicial) y D. José Luis Utrera Gutiérrez (Magistrado-Juez de familia).

Tablas orientadoras para el cálculo de la pensión alimenticia para los hijos en los procesos de familia. Como información de base, en la elaboración de las tablas se utilizaron los datos de las Encuestas de Condiciones de Vida (ECV) y de Presupuestos Familiares (EPF) de los años 2006 a 2010. El Pleno del Consejo General del Poder Judicial tomó conocimiento de las mismas en su sesión de 11 de julio de 2013. A partir de ese momento, las tablas se difundieron entre los jueces de familia y los operadores jurídicos y en la página web del Consejo General del Poder Judicial, www.poderjudicial.es, se habilitó una utilidad informática que permitía a los magistrados de familia, en base a las Tablas, y a algunas de las características del caso que debían juzgar, obtener de forma sencilla e inmediata la cifra orientativa de la pensión correspondiente.

En la propia Memoria explicativa de las Tablas se contemplaba la necesidad de su actualización según se produjesen cambios en la estructura de gastos de las familias y, como mínimo, cada cinco años. Esta necesidad se ha hecho aún más perentoria por el efecto que la crisis económica ha tenido en la estructura y nivel de gasto de las familias. Por todo ello, el Consejo General del Poder Judicial ha acometido la actualización de las Tablas, para lo cual ha vuelto a contar con la imprescindible e inestimable colaboración del Instituto Nacional de Estadística.

En este tiempo, la ECV ha experimentado un importante cambio metodológico en la obtención de datos relativos a los ingresos del hogar, de forma que actualmente combina la información proporcionada por los informantes con ficheros administrativos procedentes de fuentes tributarias y de la Seguridad Social. Este cambio metodológico ha supuesto una mejora significativa en la calidad de los datos, pero al mismo tiempo una ruptura metodológica en la comparabilidad de unas tablas orientadoras construidas con la misma metodología que las del 2013 en base a los datos de las Encuestas de Condiciones de Vida y de Presupuestos Familiares, de los años 2006 a 2010, y las construidas respecto a las mismas encuesta para los años 2011 a 2015. Las nuevas tablas de pensiones, construidas con la misma metodología, recogerían no sólo el efecto de la diferente estructura de gastos para los mismos niveles de ingresos, sino también el efecto del cambio metodológico de la ECV. Con el fin de valorar estos impactos, el Instituto Nacional de Estadística ha procedido a obtener las tablas usando datos del periodo 2007 a 2009 con datos de la ECV obtenidos con y sin el uso de los registros administrativos (fuentes tributarias y Seguridad Social) y ha obtenido que, para el caso de un hijo dependiente, no se observan diferencias para rentas de los progenitores de 3000/3000 euros, pero que para rentas de 600/600 la pensión calculada con la metodología

antigua (sin uso de fuentes administrativas) es un 9% superior a cuando se calcula sin usar esas fuentes. También ha medido el efecto paso del tiempo, para lo que ha calculado las tablas usando datos de la ECV de 2007 a 2009, usando fuentes administrativas, y datos de la ECV de 2014 a 2016, también usando fuentes administrativas. Ha observado que para rentas de los progenitores de 3000/3000 se obtiene una bajada de la pensión del 8%, mientras que para rentas de 600/600 la bajada es del 18%.

Las nuevas Tablas se han elaborado en base a datos de las Encuestas de Condiciones de Vida y de Presupuestos Familiares, de los periodos 2014 a 2016, utilizando el mismo procedimiento metodológico que el usado para las tablas de 2013. Sobre los resultados obtenidos para el coste de manutención de los hijos, se ha aplicado a cada celda un factor corrector para eliminar el efecto de la utilización de los registros administrativos en la ECV y hacerlas así más homogéneas con las que se vienen utilizando en la actualidad.

2 . ELABORACIÓN DE LAS TABLAS

Los pasos para la obtención de las nuevas tablas han sido:

- Se ordenan de menor a mayor los hogares de una pareja con un hijo dependiente por ingreso medio por hogar teniendo en cuenta los datos de ingresos de la Encuesta de Condiciones de Vida (ECV años 2014-2016). Una vez ordenados, los hogares se dividen en diez grupos, cada uno con el mismo número de hogares, un 10% del total. Se calcula el **ingreso medio por hogar en cada grupo** y se desechan los datos del primer y último grupo, los de más bajos y altos ingresos medios.

Análogamente, se ordenan los hogares de una pareja con un hijo dependiente según los datos de ingresos de la Encuesta de Presupuestos Familiares (EPF años 2014-2016), se dividen en diez grupos y se calcula el **gasto medio por hogar de cada grupo** y se desechan los datos del primer y último grupo. En el cálculo del gasto medio del hogar se ha considerado solamente el gasto monetario, sin tener en cuenta la hipoteca ni los gastos en alquiler de vivienda principal si ése fuera el caso que pudiera tener el hogar. De ahí que **en la aplicación de las Tablas se deben tener en cuenta los ingresos netos sin deducir hipoteca o similares y que el coste que se obtiene no contempla el gasto correspondiente al menor por vivienda**, por lo que si hubiera hipoteca o alquiler debería añadirse la parte que correspondiera al coste estimado según este procedimiento. **También se han eliminado los gastos en educación, transporte escolar, comedor**

escolar, y alojamiento por motivos de enseñanza. De esta forma se deja al juez la valoración de los costes en educación en cada caso particular. Costes que deberán incrementarse en la forma adecuada en el establecimiento de la pensión.

- Se ajusta una recta de regresión al ratio Ingresos/Gastos que permitirá calcular, **para el nivel de ingresos de un hogar**³⁹ dado (en este caso la suma de los ingresos de ambos progenitores), el porcentaje de los ingresos de ese hogar que se gastan, a partir de lo que se derivará **el gasto estimado de ese hogar.**

- Se aplica al gasto estimado un factor corrector del efecto del cambio metodológico de la ECV de usar registros administrativos⁴⁰.

- Se reparte el gasto del hogar entre sus miembros de acuerdo a las escalas de equivalencia de la *OCDE modificada*⁴¹: un adulto equivale a 1 unidad de consumo, dos adultos a 1,5 unidades; dos adultos y un hijo dependiente a 1,8 unidades de consumo. De esta forma, el porcentaje de gasto de un hijo respecto al gasto total del hogar es de (0,3/1,8), es decir, aproximadamente un **16,7% del gasto total del hogar correspondería al hijo dependiente.**

Para obtener el coste de mantener a **dos hijos dependientes** se han hecho los mismos cálculos partiendo de los hogares formados por una pareja con 2 hijos dependientes.

- Se multiplica el gasto del hogar por $(0,6/2,1)=28,6\%$ es decir, aproximadamente un 29% del gasto total del hogar correspondería a los 2 hijos dependientes.

Según este método el coste de atender a 2 hijos es casi el doble que el de atender a 1 hijo (al fin y al cabo según este método el primer y el segundo hijo ponderan lo mismo en el hogar, un 0,3 cada uno).

---

³⁹ Aunque el nivel de ingreso medio en cada uno de los diez grupos en que se han dividido las observaciones de las encuestas de condiciones de vida (ECV) y de presupuestos familiares (EPF) sea diferente lo que se hace es asimilar los hogares de cada grupo de ingresos de la ECV con los hogares del grupo de mismo orden de ingresos de la EPF; es decir, consideramos que el 10% de los hogares con menor ingreso son los mismos hogares en la ECV y en la EPF, y así sucesivamente hasta el 10% de los hogares con mayor ingreso, que suponemos serán los mismos en ambas encuestas, aunque el ingreso medio de cada decil sea distinto calculado con las dos encuestas.

⁴⁰ Los factores correctores se han obtenido del análisis de las tablas obtenidas a partir de la ECV de 2007 a 2009, con y sin uso de registros administrativos.

⁴¹ Se conoce por este nombre a la escala de equivalencia usada por Eurostat y los países de la UE.

Para obtener el coste de mantener a **tres hijos dependientes** se han hecho los mismos cálculos partiendo de los hogares formados por una pareja con 3 hijos dependientes.

- Se multiplica el gasto del hogar por $(0,9/2,4)=37,5\%$.

Para obtener el coste de mantener a **más de tres hijos, dependientes** se hacen los mismos cálculos partiendo de los hogares formados por una pareja con 3 hijos dependientes.

- Se multiplica el gasto del hogar por $(0,3 * n / (1,5 + n * 0,3))$.

Con tales operaciones se obtienen dos tipos de tablas :

1. **La Tabla 1.** que recoge el coste de mantenimiento (excluidos gastos de vivienda y educación) de uno (Tabla 1.1), dos (Tabla 1.2) o tres (Tabla 1.3) hijos en función del nivel de ingresos de sus progenitores. El coste medio a nivel estatal se concreta, mediante la aplicación de índices correctores, para cada comunidad autónoma y por tamaños de municipios.
2. **La Tabla 2** que recoge el resultado de repartir dicho coste entre los progenitores en proporción a los ingresos de cada uno de ellos y al número de hijos (Tabla 2.1, 2.2, 2.3).

Para las nuevas Tablas siguen siendo de aplicación las pautas de utilización de las anteriores.

3. PAUTAS PARA LA UTILIZACIÓN DE LAS TABLAS EN JUZGADOS Y TRIBUNALES.

3.1. Carácter orientador.

Las Tablas tienen un carácter **orientador** por lo que se respeta siempre la independencia de Jueces y Magistrados, tanto en su uso habitual o no, cómo en su aplicación a cada uno de los casos concretos.

La Tabla 1 (coste por hijo) proporciona una estimación del gasto, excluidas las partidas correspondientes a vivienda y educación, de mantener a un hijo en función de los ingresos conjuntos de los dos progenitores, dejando en manos de los magistrados la decisión de repartir ese coste entre ambos progenitores según las circunstancias

específicas del caso. Esta Tabla sería de aplicación tanto en los supuestos de custodia monoparental como de **custodia compartida**. Aunque existen muchas modalidades en la concreción de este tipo de guarda, en la aplicación informática que facilita el uso de la Tabla 1 se ha incluido un modelo de reparto del coste en función del tiempo que los hijos estén con cada progenitor. **La Tabla 2 (pensión por hijo)** ofrece el reparto de tales costes, excluidos los de vivienda y educación, en proporción a los ingresos de cada progenitor, en los supuestos de **custodia monoparental** con régimen de estancias de fines de semana alternos, una o dos tardes semanales y mitad de vacaciones, fijando la pensión que correspondería al progenitor no custodio al considerarse que el progenitor custodio cubre su aportación con el mantenimiento del hijo/a durante el resto del tiempo que el hijo/a permanece con él. En este supuesto, si el derecho de habitación de los menores se cubre con la atribución del uso de la vivienda familiar al progenitor custodio, dicha pensión sólo debería incrementarse con los gastos ordinarios de educación.

Las Tablas pueden ser utilizadas en los procesos de nulidad, separación y divorcio, guarda y custodia de hijos menores y alimentos (artículo 748-4º de la LEC), medidas provisionales previas, coetáneas y cautelares de los anteriores procesos, alimentos entre parientes y en las medidas cautelares de los procesos de filiación, paternidad y maternidad (artículo 768 de la LEC), ya sean competencia estos procesos de los Juzgados de 1ª Instancia, de Familia o de Violencia contra la Mujer. Igualmente se estima que las Tablas pueden ser útiles tanto para los procesos en primera instancia como en la fase de apelación ante la Audiencia Provincial y, si procede, en casación ante el Tribunal Supremo.

Se considera que estas tablas contribuyen a facilitar el juicio de proporcionalidad a que se refiere el artículo 146 del Código Civil.

3.2. Predeterminación de los ingresos y necesidades especiales de los hijos.

La utilización de las Tablas requiere la previa determinación de los **ingresos netos** (no brutos) de cada progenitor y la posible existencia o no de **necesidades especiales de los hijos**, todo ello conforme a las reglas de la prueba, incluida la de presunciones basadas en signos externos.

Los ingresos netos salariales se calculan en 12 mensualidades anuales con inclusión prorrateada de pagas extras y cualquier otro concepto que pueda percibirse (pluses de productividad, bonos por objetivos etc. etc.). En la determinación de los ingresos netos no se descontarán las retenciones de sueldo o anticipos que pueda soportar el perceptor,

ni las cargas propias que se atiendan con dicho salario (hipoteca, alquiler) dado el carácter preferente de la pensión alimenticia en favor de hijos menores.

Por lo que respecta a los ingresos de ambos progenitores, la suma de ambos debe representar la totalidad de ingresos del hogar, salvo si hubieran otros ingresos en el hogar procedentes de otras personas: abuelos, etc. que no deberían contabilizarse. Es decir, no solamente deben tenerse en cuenta en el cálculo los salarios de cada progenitor sino todos los ingresos existentes, de forma que si la madre percibe una ayuda social debería contabilizarse como ingreso suyo, o si el hogar recibe regularmente algún otro ingreso se deberá contabilizar a cada progenitor en un 50%, o según proceda.

3.3. Exclusión de los gastos de vivienda y educación.

Los gastos de vivienda (hipoteca, alquiler, IBI) y educación de los hijos se han excluido en la elaboración de las Tablas y deben de ponderarse de manera independiente por los operadores jurídicos. Por tanto la cantidad resultante de conformidad con las Tablas deberá incrementarse con tales conceptos en función de su importe y criterios de reparto.

3.4. Inexistencia de necesidades especiales.

Las Tablas parten de que **no existen en los hijos necesidades especiales** derivadas de minusvalías, enfermedades u otras circunstancias. Si concurriera esa variable, se deberá tener en cuenta para la fijación de la pensión final.

3.5. Gastos extraordinarios.

La pensión fijada conforme a la Tabla 2 **no incluye los denominados gastos extraordinarios** cuya concreción y forma de pago deberá determinarse separadamente.

3.6. Aplicación de los índices correctores por Comunidades Autónomas y tamaño de los municipios.

La aplicación de los índices correctores por Comunidades Autónomas y tamaño de los municipios se realiza automáticamente por la aplicación informática introduciendo la denominación de una y otro. Si el cálculo se efectúa manualmente habrá que multiplicar

la cantidad que ofrece la Tabla (media estatal) por los índices de la comunidad autónoma y del municipio correspondiente sin importar el orden.

El índice corrector a aplicar deberá ser el del municipio de residencia del menor al ser allí donde se efectúa el consumo de la pensión.

3.7. Pensión mínima o de subsistencia.

Las Tablas no contemplan ingresos del obligado al pago de la pensión por debajo de 700 euros, al considerar que en los tramos de rentas inferiores a dicha cuantía, ha de fijarse la denominada pensión mínima o de subsistencia que jurisprudencialmente varía según las distintas zonas geográficas y poblaciones. Si con posterioridad se superase ese nivel de ingresos, podría actualizarse la pensión mediante la aplicación de la Tabla a los nuevos ingresos en el proceso que corresponda.

TABLAS PARA EL CASO DE CUSTODIA MONOPARENTAL :

3.100	419	421	423	425	427	428	430	432	434	436	437	439	441	442	444	446	447	450	453	456	459	462	464	467	469	472	474	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495
3.200	423	425	427	428	430	432	434	436	437	439	441	442	444	446	447	449	450	453	456	459	462	464	467	469	472	474	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495	497
3.300	427	428	430	432	434	436	437	439	441	442	444	446	447	449	450	452	453	456	459	462	464	467	469	472	474	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495	497	499
3.400	430	432	434	436	437	439	441	442	444	446	447	449	450	452	453	455	456	459	462	464	467	469	472	474	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495	497	499	501
3.500	434	436	437	439	441	442	444	446	447	449	450	452	453	455	456	457	459	462	464	467	469	472	474	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495	497	499	501	502

Tabla 1.2. COSTE TOTAL MENSUAL 2 HIJOS DEPENDIENTES

		Ingresos progenitor no custodia																																			
Ingresos progenitor custodia	700	750	800	850	900	950	1.000	1.050	1.100	1.150	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400	1.450	1.500	1.600	1.700	1.800	1.900	2.000	2.100	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700	2.800	2.900	3.000	3.100	3.200	3.300	3.400	3.500
0	329	346	363	379	395	410	424	438	452	465	478	491	503	514	526	537	548	568	588	607	624	641	657	672	687	701	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822
700	526	537	548	558	568	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	687	701	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877
750	537	548	558	568	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	694	708	721	733	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880
800	548	558	568	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	701	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884
850	558	568	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	708	721	733	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887
900	568	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890
950	578	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	721	733	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894
1.000	588	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897
1.050	597	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	733	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894	900
1.100	607	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903
1.150	616	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894	900	906
1.200	624	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909
1.250	633	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894	900	906	912
1.300	641	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915
1.350	649	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894	900	906	912	918
1.400	657	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	762	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921
1.450	665	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	762	768	778	789	799	808	817	826	835	843	851	859	866	873	880	887	894	900	906	912	918	924
1.500	672	680	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	762	768	773	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926
1.600	687	694	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	762	768	773	778	784	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932
1.700	701	708	714	721	727	733	739	745	751	757	762	768	773	778	784	789	794	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937
1.800	714	721	727	733	739	745	751	757	762	768	773	778	784	789	794	799	803	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942
1.900	727	733	739	745	751	757	762	768	773	778	784	789	794	799	803	808	813	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947
2.000	739	745	751	757	762	768	773	778	784	789	794	799	803	808	813	817	822	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952
2.100	751	757	762	768	773	778	784	789	794	799	803	808	813	817	822	826	830	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957
2.200	762	768	773	778	784	789	794	799	803	808	813	817	822	826	830	835	839	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962
2.300	773	778	784	789	794	799	803	808	813	817	822	826	830	835	839	843	847	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966
2.400	784	789	794	799	803	808	813	817	822	826	830	835	839	843	847	851	855	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971
2.500	794	799	803	808	813	817	822	826	830	835	839	843	847	851	855	859	862	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975

2.600	803	808	813	817	822	826	830	835	839	843	847	851	855	859	862	866	870	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	
2.700	813	817	822	826	830	835	839	843	847	851	855	859	862	866	870	873	877	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	
2.800	822	826	830	835	839	843	847	851	855	859	862	866	870	873	877	880	884	890	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	
2.900	830	835	839	843	847	851	855	859	862	866	870	873	877	880	884	887	890	894	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991
3.000	839	843	847	851	855	859	862	866	870	873	877	880	884	887	890	894	897	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	
3.100	847	851	855	859	862	866	870	873	877	880	884	887	890	894	897	900	903	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	999	
3.200	855	859	862	866	870	873	877	880	884	887	890	894	897	900	903	906	909	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	999	1002	
3.300	862	866	870	873	877	880	884	887	890	894	897	900	903	906	909	912	915	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	999	1002	1006	
3.400	870	873	877	880	884	887	890	894	897	900	903	906	909	912	915	918	921	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	999	1002	1006	1009	
3.500	877	880	884	887	890	894	897	900	903	906	909	912	915	918	921	924	926	932	937	942	947	952	957	962	966	971	975	979	983	987	991	995	999	1002	1006	1009	1013	

Tabla 1.3. COSTE TOTAL MENSUAL 3 HIJOS DEPENDIENTES

Ingresos progenitor no custodio																																												
Ingresos progenitor custodio	700	750	800	850	900	950	1.000	1.050	1.100	1.150	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400	1.450	1.500	1.600	1.700	1.800	1.900	2.000	2.100	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700	2.800	2.900	3.000	3.100	3.200	3.300	3.400	3.500							
0	474	498	520	542	563	584	603	622	640	658	675	691	707	723	737	752	766	792	818	841	864	885	905	924	942	959	975	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169
700	737	752	766	779	792	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	951	967	983	999	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199		
750	752	766	779	792	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	951	967	983	999	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199			
800	766	779	792	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	959	975	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199				
850	779	792	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	967	983	999	1013	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210			
900	792	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	975	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199					
950	805	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	983	999	1013	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210				
1.000	818	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199						
1.050	830	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	999	1013	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210					
1.100	841	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199							
1.150	853	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1013	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210						
1.200	864	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220					
1.250	874	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210							
1.300	885	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220						
1.350	895	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210	1216	1223	1230					
1.400	905	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238				
1.450	914	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1053	1065	1077	1088	1099	1110	1120	1130	1139	1148	1157	1165	1173	1181	1188	1196	1203	1210	1216	1223	1230	1236	1242				
1.500	924	933	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244				
1.600	942	951	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244					
1.700	959	967	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244						
1.800	975	983	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244							
1.900	991	999	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250							
2.000	1006	1013	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1105	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255								

2.100	1020	1027	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	
2.200	1034	1040	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	
2.300	1047	1053	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	
2.400	1059	1065	1071	1077	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	
2.500	1071	1077	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	
2.600	1083	1088	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	
2.700	1094	1099	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	
2.800	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	
2.900	1115	1120	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	
3.000	1125	1130	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1199	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	
3.100	1134	1139	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1196	1199	1203	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	1307
3.200	1143	1148	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1196	1199	1203	1206	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	1307	1311	
3.300	1152	1157	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1196	1199	1203	1206	1210	1213	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	1307	1311	1315	
3.400	1161	1165	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1196	1199	1203	1206	1210	1213	1216	1220	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	1307	1311	1315	1319	
3.500	1169	1173	1177	1181	1185	1188	1192	1196	1199	1203	1206	1210	1213	1216	1220	1223	1226	1232	1238	1244	1250	1255	1261	1266	1271	1276	1281	1285	1290	1294	1299	1303	1307	1311	1315	1319	1323	

Tabla 2.1. PENSIÓN MENSUAL PARA UN HIJO DEPENDIENTE

Ingresos progenitor no custodio																																					
Ingresos progenitor custodio	700	750	800	850	900	950	1.000	1.050	1.100	1.150	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400	1.450	1.500	1.600	1.700	1.800	1.900	2.000	2.100	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700	2.800	2.900	3.000	3.100	3.200	3.300	3.400	3.500
0	163	171	179	187	195	202	210	217	223	230	236	242	248	254	260	265	270	281	290	300	308	317	325	332	339	346	353	359	365	371	377	382	387	392	397	402	406
700	130	137	144	151	158	164	171	177	183	189	195	200	206	211	216	221	226	236	245	254	263	271	278	286	293	300	307	313	319	325	331	336	342	347	352	357	362
750	128	135	142	149	156	162	169	175	181	187	192	198	203	209	214	219	224	233	243	251	260	268	276	283	290	297	304	310	316	322	328	334	339	344	349	354	359
800	126	133	140	147	154	160	166	173	178	184	190	196	201	206	211	216	221	231	240	249	257	265	273	280	287	294	301	307	313	319	325	331	336	341	346	351	356
850	124	132	138	145	152	158	164	170	176	182	188	193	199	204	209	214	219	228	237	246	254	262	270	278	285	292	298	305	311	317	322	328	333	339	344	348	353
900	123	130	137	143	150	156	162	168	174	180	185	191	196	201	207	212	216	226	235	244	252	260	268	275	282	289	295	302	308	314	320	325	331	336	341	346	351
950	121	128	135	141	148	154	160	166	172	178	183	189	194	199	204	209	214	223	232	241	249	257	265	272	279	286	293	299	305	311	317	323	328	333	338	343	348
1.000	120	126	133	140	146	152	158	164	170	176	181	187	192	197	202	207	212	221	230	239	247	255	262	270	277	284	290	297	303	309	314	320	325	331	336	341	345
1.050	118	125	131	138	144	150	156	162	168	174	179	184	190	195	200	205	209	219	228	236	244	252	260	267	274	281	288	294	300	306	312	317	323	328	333	338	343
1.100	116	123	130	136	142	149	155	160	166	172	177	182	188	193	198	202	207	216	225	234	242	250	257	265	272	279	285	292	298	304	309	315	320	325	331	335	340
1.150	115	122	128	135	141	147	153	159	164	170	175	180	186	191	195	200	205	214	223	232	240	248	255	262	269	276	283	289	295	301	307	312	318	323	328	333	338
1.200	114	120	127	133	139	145	151	157	162	168	173	178	183	189	193	198	203	212	221	229	237	245	253	260	267	274	280	287	293	299	304	310	315	320	326	330	335
1.250	112	119	125	131	137	143	149	155	160	166	171	176	182	187	191	196	201	210	219	227	235	243	250	258	265	271	278	284	290	296	302	307	313	318	323	328	333
1.300	111	117	124	130	136	142	148	153	159	164	169	175	180	185	189	194	199	208	217	225	233	241	248	255	262	269	276	282	288	294	300	305	310	316	321	326	330
1.350	109	116	122	128	134	140	146	151	157	162	168	173	178	183	187	192	197	206	214	223	231	239	246	253	260	267	273	280	286	292	297	303	308	313	318	323	328
1.400	108	115	121	127	133	139	144	150	155	161	166	171	176	181	186	190	195	204	212	221	229	236	244	251	258	265	271	277	283	289	295	300	306	311	316	321	326
1.450	107	113	119	125	131	137	143	148	154	159	164	169	174	179	184	188	193	202	210	219	227	234	242	249	256	262	269	275	281	287	293	298	304	309	314	319	323
1.500	106	112	118	124	130	136	141	147	152	157	162	167	172	177	182	187	191	200	208	217	225	232	240	247	254	260	267	273	279	285	290	296	301	306	312	316	321

1.600	103	109	115	121	127	133	138	144	149	154	159	164	169	174	178	183	187	196	205	213	221	228	235	243	249	256	262	269	275	280	286	292	297	302	307	312	317
1.700	101	107	113	119	124	130	135	141	146	151	156	161	166	170	175	179	184	193	201	209	217	224	232	239	245	252	258	264	270	276	282	287	293	298	303	308	312
1.800	99	105	111	116	122	127	133	138	143	148	153	158	162	167	172	176	181	189	197	205	213	220	228	235	241	248	254	260	266	272	278	283	288	294	299	304	308
1.900	97	103	108	114	119	125	130	135	140	145	150	155	159	164	169	173	177	186	194	202	209	217	224	231	238	244	250	256	262	268	274	279	284	290	295	299	304
2.000	95	100	106	112	117	122	127	132	137	142	147	152	156	161	165	170	174	183	191	198	206	213	220	227	234	240	247	253	259	264	270	275	281	286	291	296	300
2.100	93	98	104	109	115	120	125	130	135	140	144	149	154	158	163	167	171	179	187	195	203	210	217	224	230	237	243	249	255	261	266	272	277	282	287	292	296
2.200	91	96	102	107	112	118	123	128	132	137	142	146	151	155	160	164	168	176	184	192	199	207	214	220	227	233	239	245	251	257	262	268	273	278	283	288	293
2.300	89	95	100	105	110	115	120	125	130	135	139	144	148	153	157	161	165	173	181	189	196	203	210	217	224	230	236	242	248	253	259	264	269	275	279	284	289
2.400	87	93	98	103	108	113	118	123	128	132	137	141	146	150	154	159	163	171	178	186	193	200	207	214	220	227	233	239	244	250	255	261	266	271	276	281	285
2.500	86	91	96	101	106	111	116	121	125	130	135	139	143	148	152	156	160	168	176	183	190	197	204	211	217	223	229	235	241	247	252	257	263	268	272	277	282
2.600	84	89	95	100	104	109	114	119	123	128	132	137	141	145	149	153	157	165	173	180	187	194	201	208	214	220	226	232	238	243	249	254	259	264	269	274	278
2.700	83	88	93	98	103	107	112	117	121	126	130	134	139	143	147	151	155	163	170	178	185	192	198	205	211	217	223	229	235	240	246	251	256	261	266	271	275
2.800	81	86	91	96	101	106	110	115	119	124	128	132	136	141	145	149	153	160	168	175	182	189	195	202	208	214	220	226	232	237	242	248	253	258	263	267	272
2.900	80	85	90	95	99	104	108	113	117	122	126	130	134	138	142	146	150	158	165	172	179	186	193	199	205	211	217	223	229	234	239	245	250	255	259	264	269
3.000	78	83	88	93	98	102	107	111	115	120	124	128	132	136	140	144	148	156	163	170	177	184	190	196	203	209	214	220	226	231	236	242	247	252	256	261	266
3.100	77	82	87	91	96	101	105	109	114	118	122	126	130	134	138	142	146	153	160	168	174	181	187	194	200	206	212	217	223	228	234	239	244	249	253	258	263
3.200	76	81	85	90	94	99	103	108	112	116	120	124	128	132	136	140	144	151	158	165	172	179	185	191	197	203	209	215	220	226	231	236	241	246	250	255	260
3.300	75	79	84	89	93	97	102	106	110	114	118	122	126	130	134	138	142	149	156	163	170	176	183	189	195	201	206	212	217	223	228	233	238	243	248	252	257
3.400	73	78	83	87	92	96	100	104	109	113	117	121	125	128	132	136	140	147	154	161	167	174	180	186	192	198	204	209	215	220	225	230	235	240	245	249	254
3.500	72	77	81	86	90	94	99	103	107	111	115	119	123	127	130	134	138	145	152	159	165	172	178	184	190	196	201	207	212	218	223	228	233	237	242	247	251

Tabla 2.2. PENSIÓN MENSUAL PARA DOS HIJOS DEPENDIENTES

Ingresos progenitor no custodio																																					
Ingresos progenitor custodio	700	750	800	850	900	950	1.000	1.050	1.100	1.150	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400	1.450	1.500	1.600	1.700	1.800	1.900	2.000	2.100	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700	2.800	2.900	3.000	3.100	3.200	3.300	3.400	3.500
0	329	346	363	379	395	410	424	438	452	465	478	491	503	514	526	537	548	568	588	607	624	641	657	672	687	701	714	727	739	751	762	773	784	794	803	813	822
700	263	278	292	306	320	333	346	358	371	383	394	406	417	428	438	448	458	478	496	514	531	548	563	578	593	607	620	633	645	657	669	680	691	701	711	721	731
750	259	274	288	302	315	329	341	354	366	378	389	401	412	422	433	443	453	473	491	509	526	542	558	573	587	601	614	627	640	652	663	674	685	695	706	715	725
800	256	270	284	298	311	324	337	349	361	373	385	396	407	417	428	438	448	467	486	503	520	536	552	567	581	595	609	621	634	646	657	669	679	690	700	710	719
850	252	266	280	294	307	320	333	345	357	369	380	391	402	413	423	433	443	462	480	498	515	531	547	562	576	590	603	616	628	640	652	663	674	684	694	704	714
900	249	263	277	290	303	316	329	341	353	364	375	387	397	408	418	428	438	457	475	493	510	526	541	556	570	584	598	610	623	635	646	657	668	679	689	699	708
950	245	259	273	286	299	312	324	337	348	360	371	382	393	403	413	423	433	452	470	488	504	521	536	551	565	579	592	605	617	629	641	652	663	673	683	693	703
1.000	242	256	270	283	296	308	321	333	344	356	367	378	388	399	409	419	429	447	465	483	499	515	531	546	560	574	587	600	612	624	636	647	658	668	678	688	697
1.050	239	253	266	279	292	305	317	329	340	351	363	373	384	394	404	414	424	443	461	478	495	510	526	541	555	568	582	594	607	619	630	641	652	663	673	683	692
1.100	236	250	263	276	288	301	313	325	336	347	358	369	380	390	400	410	419	438	456	473	490	506	521	536	550	563	577	589	602	614	625	636	647	658	668	678	687
1.150	233	246	260	272	285	297	309	321	332	343	354	365	375	386	396	405	415	434	451	468	485	501	516	531	545	558	572	584	597	609	620	631	642	652	663	672	682
1.200	230	243	256	269	282	294	306	317	329	340	350	361	371	382	391	401	411	429	447	464	480	496	511	526	540	554	567	579	592	604	615	626	637	647	658	667	677
1.250	227	240	253	266	278	290	302	314	325	336	347	357	367	377	387	397	406	425	442	459	476	491	507	521	535	549	562	575	587	599	610	621	632	643	653	663	672

1.300	224	238	250	263	275	287	299	310	321	332	343	353	364	374	383	393	402	421	438	455	471	487	502	516	531	544	557	570	582	594	605	616	627	638	648	658	667
1.350	222	235	247	260	272	284	295	307	318	329	339	350	360	370	379	389	398	416	434	451	467	482	497	512	526	539	552	565	577	589	601	612	622	633	643	653	662
1.400	219	232	245	257	269	281	292	303	314	325	336	346	356	366	376	385	394	412	430	446	463	478	493	507	521	535	548	560	573	584	596	607	618	628	638	648	658
1.450	216	229	242	254	266	277	289	300	311	322	332	342	352	362	372	381	390	408	426	442	458	474	489	503	517	530	543	556	568	580	591	602	613	624	634	644	653
1.500	214	227	239	251	263	274	286	297	308	318	329	339	349	358	368	377	387	404	422	438	454	470	484	499	513	526	539	551	564	575	587	598	609	619	629	639	649
1.600	209	221	234	246	257	269	280	291	301	312	322	332	342	351	361	370	379	397	414	430	446	461	476	490	504	517	530	543	555	567	578	589	600	610	620	630	640
1.700	204	217	229	240	252	263	274	285	295	305	315	325	335	345	354	363	372	389	406	423	438	453	468	482	496	509	522	534	546	558	569	580	591	601	611	621	631
1.800	200	212	224	235	246	257	268	279	289	299	309	319	329	338	347	356	365	382	399	415	431	446	460	474	488	501	514	526	538	550	561	572	583	593	603	613	622
1.900	196	208	219	230	241	252	263	273	284	294	303	313	322	332	341	350	359	376	392	408	423	438	453	467	480	493	506	518	530	542	553	564	574	585	595	605	614
2.000	192	203	215	226	237	247	258	268	278	288	298	307	316	326	335	343	352	369	385	401	416	431	445	459	473	486	498	510	522	534	545	556	566	577	587	596	606
2.100	188	199	210	221	232	242	253	263	273	283	292	302	311	320	329	337	346	363	379	394	410	424	438	452	465	478	491	503	515	526	537	548	559	569	579	589	598
2.200	184	195	206	217	228	238	248	258	268	277	287	296	305	314	323	332	340	357	373	388	403	417	432	445	458	471	484	496	507	519	530	541	551	561	571	581	590
2.300	180	191	202	213	223	233	243	253	263	272	282	291	300	309	317	326	334	351	366	382	397	411	425	438	452	464	477	489	500	512	523	533	544	554	564	574	583
2.400	177	188	198	209	219	229	239	249	258	268	277	286	295	303	312	320	329	345	361	376	390	405	418	432	445	458	470	482	493	505	516	526	537	547	557	566	576
2.500	174	184	195	205	215	225	235	244	254	263	272	281	290	298	307	315	323	339	355	370	384	399	412	426	438	451	463	475	487	498	509	519	530	540	550	559	569
2.600	170	181	191	201	211	221	231	240	249	258	267	276	285	293	302	310	318	334	349	364	379	393	406	419	432	445	457	469	480	491	502	513	523	533	543	552	562
2.700	167	178	188	198	208	217	227	236	245	254	263	272	280	289	297	305	313	329	344	359	373	387	400	413	426	439	451	462	474	485	496	506	516	526	536	546	555
2.800	164	175	185	194	204	214	223	232	241	250	259	267	276	284	292	300	308	324	339	353	368	381	395	408	420	433	444	456	467	478	489	500	510	520	530	539	548
2.900	161	171	181	191	201	210	219	228	237	246	255	263	271	280	288	296	304	319	334	348	362	376	389	402	415	427	439	450	461	472	483	494	504	514	523	533	542
3.000	159	169	178	188	197	206	216	225	233	242	250	259	267	275	283	291	299	314	329	343	357	371	384	396	409	421	433	444	456	466	477	487	498	507	517	527	536
3.100	156	166	175	185	194	203	212	221	230	238	247	255	263	271	279	287	294	309	324	338	352	365	378	391	403	416	427	439	450	461	471	482	492	501	511	520	530
3.200	153	163	172	182	191	200	209	217	226	234	243	251	259	267	275	283	290	305	319	334	347	360	373	386	398	410	422	433	444	455	465	476	486	496	505	514	524
3.300	151	160	170	179	188	197	205	214	223	231	239	247	255	263	271	278	286	301	315	329	342	356	368	381	393	405	416	428	439	449	460	470	480	490	499	509	518
3.400	148	158	167	176	185	194	202	211	219	227	236	244	251	259	267	274	282	296	311	324	338	351	364	376	388	400	411	422	433	444	454	465	474	484	494	503	512
3.500	146	155	164	173	182	191	199	208	216	224	232	240	248	256	263	271	278	292	306	320	333	346	359	371	383	395	406	417	428	439	449	459	469	479	488	497	506

Tabla 2.3. PENSIÓN MENSUAL PARA TRES HIJOS DEPENDIENTES

Ingresos progenitor no custodio																																					
Ingresos progenitor custodio	700	750	800	850	900	950	1.000	1.050	1.100	1.150	1.200	1.250	1.300	1.350	1.400	1.450	1.500	1.600	1.700	1.800	1.900	2.000	2.100	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.700	2.800	2.900	3.000	3.100	3.200	3.300	3.400	3.500
0	474	498	520	542	563	584	603	622	640	658	675	691	707	723	737	752	766	792	818	841	864	885	905	924	942	959	975	991	1006	1020	1034	1047	1059	1071	1083	1094	1105
700	369	389	408	427	446	464	481	498	514	530	545	560	575	589	603	617	630	655	679	702	724	745	765	784	803	820	837	853	869	884	898	912	925	938	951	963	974
750	363	383	402	421	439	457	474	491	507	523	538	553	567	582	595	609	622	647	671	694	716	737	757	776	794	812	829	845	860	875	890	904	917	930	942	954	966
800	357	377	396	415	433	450	467	484	500	516	531	546	560	574	588	601	614	639	663	686	708	729	749	768	786	804	820	837	852	867	882	895	909	922	934	946	958
850	352	371	390	409	427	444	461	477	493	509	524	539	553	567	580	594	607	632	656	678	700	721	741	760	778	795	812	828	844	859	873	887	901	914	926	938	950
900	347	366	385	403	421	438	454	471	487	502	517	532	546	560	573	586	599	624	648	671	692	713	733	752	770	788	804	821	836	851	866	880	893	906	918	931	942
950	342	361	379	397	415	432	448	464	480	495	510	525	539	553	566	579	592	617	641	663	685	705	725	744	762	780	797	813	828	843	858	872	885	898	911	923	935
1.000	337	356	374	392	409	426	442	458	474	489	504	518	532	546	559	572	585	610	633	656	677	698	718	737	755	772	789	805	821	836	850	864	878	891	903	915	927

1.050	332	350	369	386	404	420	437	452	468	483	498	512	526	539	553	566	578	603	626	649	670	691	710	729	747	765	782	798	813	828	843	857	870	883	896	908	920
1.100	327	346	364	381	398	415	431	447	462	477	491	506	519	533	546	559	572	596	619	642	663	683	703	722	740	757	774	790	806	821	835	849	863	876	889	901	913
1.150	323	341	359	376	393	409	425	441	456	471	485	499	513	527	540	553	565	589	613	635	656	676	696	715	733	750	767	783	799	814	828	842	856	869	881	894	905
1.200	318	336	354	371	388	404	420	435	450	465	480	494	507	521	534	546	559	583	606	628	649	670	689	708	726	743	760	776	792	807	821	835	849	862	874	886	898
1.250	314	332	349	366	383	399	415	430	445	460	474	488	501	515	528	540	553	577	600	622	643	663	682	701	719	736	753	769	785	800	814	828	842	855	867	880	891
1.300	310	327	345	361	378	394	409	425	440	454	468	482	496	509	522	534	547	570	593	615	636	656	676	694	712	730	746	762	778	793	807	821	835	848	860	873	885
1.350	306	323	340	357	373	389	404	420	434	449	463	476	490	503	516	528	541	564	587	609	630	650	669	688	706	723	740	756	771	786	800	814	828	841	854	866	878
1.400	302	319	336	352	369	384	400	415	429	443	457	471	484	497	510	523	535	558	581	603	623	644	663	681	699	716	733	749	764	779	794	808	821	834	847	859	871
1.450	298	315	332	348	364	380	395	410	424	438	452	466	479	492	505	517	529	552	575	597	617	637	656	675	693	710	726	742	758	773	787	801	815	828	840	853	865
1.500	294	311	328	344	360	375	390	405	419	433	447	461	474	487	499	511	523	547	569	591	611	631	650	669	686	704	720	736	751	766	781	795	808	821	834	846	858
1.600	287	303	320	336	351	366	381	396	410	424	437	450	463	476	489	501	513	536	558	579	600	619	638	657	674	691	708	724	739	754	768	782	796	809	821	834	846
1.700	280	296	312	328	343	358	373	387	401	414	428	441	454	466	478	490	502	525	547	568	588	608	627	645	663	679	696	712	727	742	756	770	783	797	809	822	833
1.800	273	289	305	320	335	350	364	378	392	406	419	432	444	457	469	481	492	515	537	557	578	597	616	634	651	668	684	700	715	730	744	758	772	785	797	810	822
1.900	267	283	298	313	328	342	356	370	384	397	410	423	435	447	459	471	483	505	526	547	567	586	605	623	640	657	673	689	704	719	733	747	760	773	786	798	810
2.000	261	276	291	306	321	335	349	363	376	389	402	414	427	439	450	462	473	495	517	537	557	576	595	612	630	646	662	678	693	708	722	736	749	762	775	787	799
2.100	255	270	285	300	314	328	342	355	368	381	394	406	418	430	442	453	465	486	507	528	547	566	584	602	619	636	652	667	682	697	711	725	738	751	764	776	788
2.200	250	265	279	294	308	321	335	348	361	374	386	398	410	422	434	445	456	478	498	518	538	557	575	592	609	626	642	657	672	687	701	714	728	741	753	765	777
2.300	244	259	273	288	301	315	328	341	354	366	379	391	403	414	426	437	448	469	490	510	529	547	565	583	600	616	632	647	662	677	691	704	717	730	743	755	767
2.400	239	254	268	282	295	309	322	335	347	360	372	384	395	407	418	429	440	461	481	501	520	538	556	574	590	607	622	638	652	667	681	694	708	720	733	745	757
2.500	234	249	263	276	290	303	316	328	341	353	365	377	388	399	410	421	432	453	473	493	512	530	548	565	581	597	613	628	643	657	671	685	698	711	723	735	747
2.600	230	244	257	271	284	297	310	322	334	346	358	370	381	392	403	414	425	445	465	485	503	521	539	556	573	589	604	619	634	648	662	675	688	701	714	726	738
2.700	225	239	252	266	279	291	304	316	328	340	352	363	374	386	396	407	417	438	458	477	495	513	531	548	564	580	595	610	625	639	653	666	679	692	704	716	728
2.800	221	234	248	261	274	286	298	311	322	334	346	357	368	379	390	400	411	431	450	469	488	505	523	539	556	572	587	602	616	630	644	657	670	683	695	707	719
2.900	217	230	243	256	269	281	293	305	317	328	340	351	362	373	383	394	404	424	443	462	480	498	515	532	548	563	579	593	608	622	635	649	662	674	687	699	710
3.000	213	226	239	251	264	276	288	300	311	323	334	345	356	366	377	387	397	417	436	455	473	490	507	524	540	555	571	585	600	614	627	640	653	666	678	690	702
3.100	209	222	235	247	259	271	283	295	306	317	328	339	350	361	371	381	391	411	430	448	466	483	500	516	532	548	563	577	592	606	619	632	645	657	670	682	693
3.200	205	218	230	243	255	267	278	290	301	312	323	334	344	355	365	375	385	404	423	441	459	476	493	509	525	540	555	570	584	598	611	624	637	649	662	673	685
3.300	202	214	226	239	250	262	274	285	296	307	318	329	339	349	359	369	379	398	417	435	452	469	486	502	518	533	548	562	576	590	603	616	629	641	654	665	677
3.400	198	211	223	235	246	258	269	280	291	302	313	323	334	344	354	364	373	392	411	429	446	463	479	495	511	526	541	555	569	583	596	609	621	634	646	658	669
3.500	195	207	219	231	242	254	265	276	287	297	308	318	329	339	348	358	368	387	405	423	440	456	473	489	504	519	534	548	562	575	589	601	614	626	638	650	661

4. CUSTODIA COMPARTIDA

Modelo de reparto del coste en función del tiempo que los hijos estén con cada progenitor

Progenitor 1, pasa con los hijos un porcentaje p_1 del tiempo y tiene unos ingresos I_1

Progenitor 2, pasa con los hijos un porcentaje p_2 del tiempo y tiene unos ingresos I_2 .

Coste anual estimado para los hijos: C .

Cada progenitor aporta proporcionalmente a sus ingresos.

El progenitor 1 aportaría: $C I_1 / (I_1 + I_2)$

Y durante el tiempo que pasa con sus hijos asume un gasto de $p_1 C$

Y el progenitor 2 aportaría: $C I_2 / (I_1 + I_2)$

Y durante el tiempo que pasa con sus hijos asume un gasto de $p_2 C$

El progenitor 1 tendría que compensar al 2 con una cantidad (que podría ser negativa, y en este caso la recibiría como compensación) de: $C I_1 / (I_1 + I_2) - C p_1$